

ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Αστική ραφή: Επανασυνδέσεις τόπων και ομάδων του
πληθυσμού στο Τουρκολίμανο Πειραιά

Διπλωματική εργασία

Σπουδάστρια:
Νικολέττα Μάντη

Επιβλέπων καθηγητής:
Δρ. Ιωάννης Ζαβολέας

Σεπτέμβριος 2024

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία δε θα μπορούσε να είχε ολοκληρωθεί χωρίς τη βοήθεια και τις πολύτιμες συμβουλές του επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Ιωάννης Ζαβολέας.

Ακόμα θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου και τους φίλους μου που με βοήθησαν σημαντικά στην ολοκλήρωση της παρούσας εργασίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η διπλωματική εργασία με τίτλο «Αστική ραφή: Επανασυνδέσεις τόπων και ομάδων του πληθυσμού στο Τουρκολίμανο Πειραιά» επικεντρώνεται στον αστικό σχεδιασμό και την επαναχρησιμοποίηση του Πνευματικού Κέντρου Πειραιά. Η μελέτη αφορά την αναδιαμόρφωση του χώρου με τη δημιουργία μιας πλατφόρμας-στεγάστρου. Εξετάζει την τοπογραφία του Μικρολίμανου, παρατηρώντας την σύζευξη κυκλικών και ευθύγραμμων στοιχείων, ενώ προτείνει ένα σύστημα σύνδεσης οδικών αξόνων και μολων, βασισμένο σε αρχιτεκτονικά πειράματα όπως η μακέτα από λαστιχάκια και από καλσόν. Η πλατφόρμα αυτή φιλοξενεί δραστηριότητες των extreme sports (zipline, skate), ενώ ο τοίχος με μέρος του κτιρίου φιλοξενούν την αναρρίχηση- καταρρίχηση και το έδαφος το zorbing. Η μελέτη αυτή επιδιώκει να δημιουργήσει έναν τόπο συνάντησης και ψυχαγωγίας.

Συνδεέται η ιστορία του Πνευματικού Κέντρου - έπαυλης του Αλέξανδρου Ζαχαρίου με τις κοινωνικές ανάγκες του σήμερα, προτείνοντας τη χρήση του κτιρίου για την υποστήριξη χαμηλών κοινωνικών τάξεων, με δραστηριότητες όπως παιδότοπος και κατάστημα second-hand προϊόντα. Επιπλέον, το νερό, το πράσινο και οι υπαίθριες αγορές συμβάλλουν στην αρχιτεκτονική σύνθεση, δίνοντας έμφαση στην κοινωνική και πολιτιστική αναζωογόνηση του Πειραιά μέσω ενός πολυχώρου με ποικίλες δραστηριότητες για την τοπική κοινωνία.

ABSTRACT

The thesis entitled “Urban Stitching: reconnecting places and population groups in Tourkolimano, Piraeus” focuses on the urban design and reuse of the Piraeus Cultural Centre. The study concerns the reconfiguration of the site by creating a platform-structure. It examines the topography of Mikrolimanos, observing the coupling of circular and rectilinear elements, and proposes a system of connecting road axes and pillars, based on architectural experiments such as the model of the hose and the tights. This platform hosts extreme sports activities (zipline, skate), while the wall with part of the building hosts climbing - rappelling and ground zorbing. This project aims to create a place for meeting and recreation.

It connects the history of the Spiritual Centre - Alexander Zachariou’s mansion with the social needs of today, proposing the use of the building to support the lower social classes, with activities such as a playground and second-hand shop. In addition, water, greenery and open-air markets contribute to the architectural composition, emphasizing the social and cultural revitalization of Piraeus through a multi-purpose space with a variety of activities for the local community.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	3
Μελέτη τοπογραφικού περιήγηση & αναζήτηση	5
Έρευνα μέσω μακετών εργασίας μακέτες (λαστιχάκια και καλσόν)	15
Σκοπός & τελική μορφή πλατφόρμας- στεγάστρου	25
Συσχέτιση πλατφόρμας-στεγάστρου με κτίριο	37
Βίλα Αλέξανδρου Ζαχαρίου ιστορική αναδρομή	45
Πνευματικό Κέντρο Πειραιά πρόταση νέων εγκαταστάσεων πρόταση αποκατάστασης	51
Ολοκλήρωση έρευνας	77
Βιβλιογραφία	83

Εισαγωγή

Η περιοχή μελέτης είναι στο νομό Αττικής, στο Δήμο Πειραιά, στην περιοχή της Καστέλας και συγκεκριμένα στο Μικρολίμανο

Μικρολίμανο ή Λιμήν Μουνιχίας ή Τουρκολίμανο

Το Μικρολίμανο, μια από τις γραφικότερες περιοχές του Πειραιά, γνωστό για το λιμανάκι του με τις παραδοσιακές ψαροταβέρνες. Προσφέρει πανοραμική θέα στο Σαρωνικό και αποτελεί δημοφιλή προορισμό τόσο για κατοίκους όσο και για επισκέπτες. Έχει πλούσιο ιστορικό υπόβαθρο με ρίζες από την αρχαιότητα και διαμορφώνει μια μοναδική ατμόσφαιρα, καθώς η παράδοση συναντά τις σύγχρονες ανάγκες της πόλης. Σήμερα, το Τουρκολίμανο είναι σημείο αναφοράς για τον Πειραιά, συνδυάζοντας την αναψυχή με την αστική ανάπτυξη.

Μελέτη τοπογραφικού

Στη σύγχρονη τοπογραφία παρατηρείται μια συγχώνευση δύο διαφορετικών αρχιτεκτονικών προσεγγίσεων: της ορθοκανονικής και της κυτταρικής. Η ορθοκανονική μορφή χαρακτηρίζεται από γεωμετρική τάξη, ενώ η κυτταρική προσεγγίζει πιο οργανικά σχήματα. Αυτή η σύζευξη συμβάλλει στη δημιουργία ενός ποικιλόμορφου αστικού ιστού. Παράλληλα, διαμορφώνονται ζώνες αφιερωμένες σε αθλητικές εγκαταστάσεις, οι οποίες ενσωματώνονται στον ευρύτερο αστικό χώρο.

- 3/ Ορθοκανονική δομή αστικού ιστού
- 2/ Ποικιλόμορφη (κυτταρική) δομή αστικού ιστού
- 2/ Χώρος ψυχαγωγίας και αθλητικών εγκαταστάσεων

Υπάρχει μια τάση δημιουργίας κόλπων αλλά και κάποιων σημείων 'X', δρόμων που τέμνονται γύρω από την παλιά έπαυλη του Ζαχαρία (Πνευματικό Κέντρο του Πειραιά), όπως η Λεωφόρος Αλέξανδρου Παπαναστασίου με την Αρχέλαου, την Παπαδιαμαντή και την Φωσκόλου.

Χαρακτηριστικό του Πειραιά είναι το λιμάνι.

Το λιμάνι, μια παραθαλάσσια περιοχή που επιτρέπει την παραμονή των πλοίων και το σχήμα του κόλπου αυτού το κυκλικό - ημικυκλικό σχήμα επιτρέπει αλλά και προσελκύει τα καράβια στο εσωτερικό του.

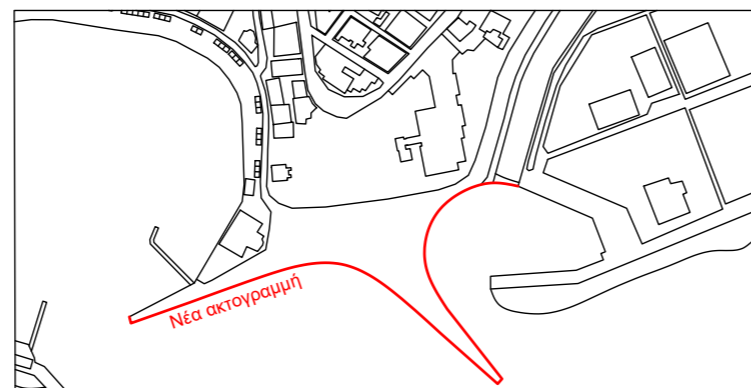

Το σχήμα 'X' από τι αποτελείται; Από δύο ευθύγραμμες γραμμές που τέμνονται σε ένα σημείο. Άρα σηματοδοτούν ένα σημείο χάρτη.

Η σύζευξη του νοήματος του σχήματος 'X' με το ενδιαφέρον του ημικυκλικού σχήματος του λιμανιού (του κόλπου), προσπαθούν να μας αποτυπώσουν ένα σημείο συνάντησης και προσέλκυσης.

Έτσι λοιπόν δημιουργείται και ο τρίτος μόνος της περιοχής αυτής για να τονωθεί ακόμα παραπάνω αυτό το σημείο ως τόπος συνάντησης και προσέλκυσης.

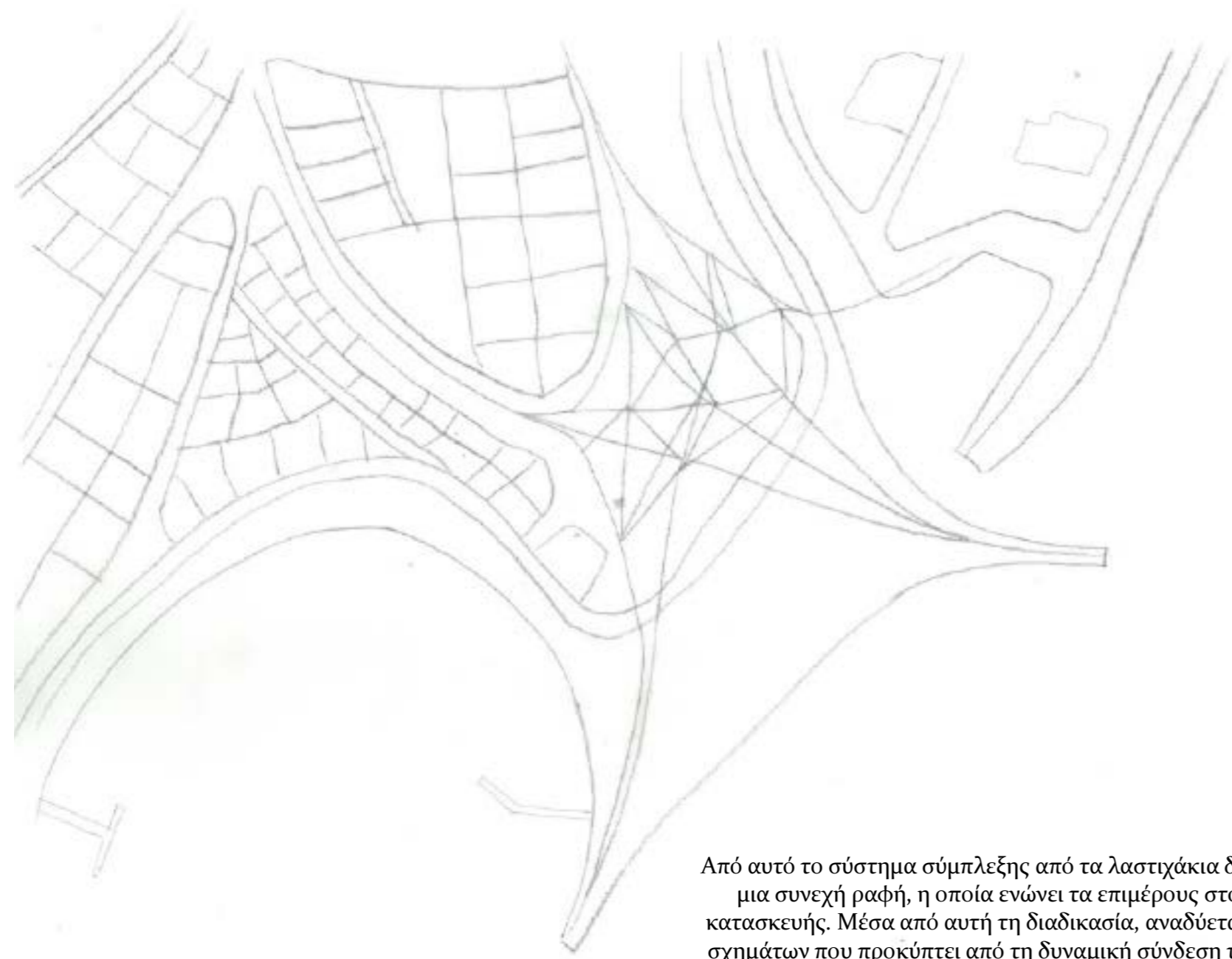
Ακόμα παρατηρείται μια τάση σύνδεσης των οδικών αξόνων με τους μόλους της Ακτής Κουμουνδούρου, με τον Ναυτικό όμιλο του Πειραιά και με το Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας (ΣΕΦ) μέσω της ξύλινης γέφυρας, όπου και αυτές οι χαράξεις δημιουργούν το σημείο 'X' στο οικόπεδο αυτό.

Έρευνα μέσω μακετών εργασίας

Η πρώτη μακέτα εργασίας αποτελείται από λαστιχάκια και καρφιά, τα οποία αναπαριστούν τα βασικά στοιχεία του σχεδίου. Τα καρφιά τοποθετούνται στα κομβικά σημεία κατά μήκος των νοητικών αξόνων, υποδεικνύοντας τις κεντρικές ροές. Τα λαστιχάκια, από την άλλη, εκφράζουν την ένταση και την ευελιξία των συνδέσεων, συμβολίζοντας τη δυναμική σχέση μεταξύ των σημείων αυτών.

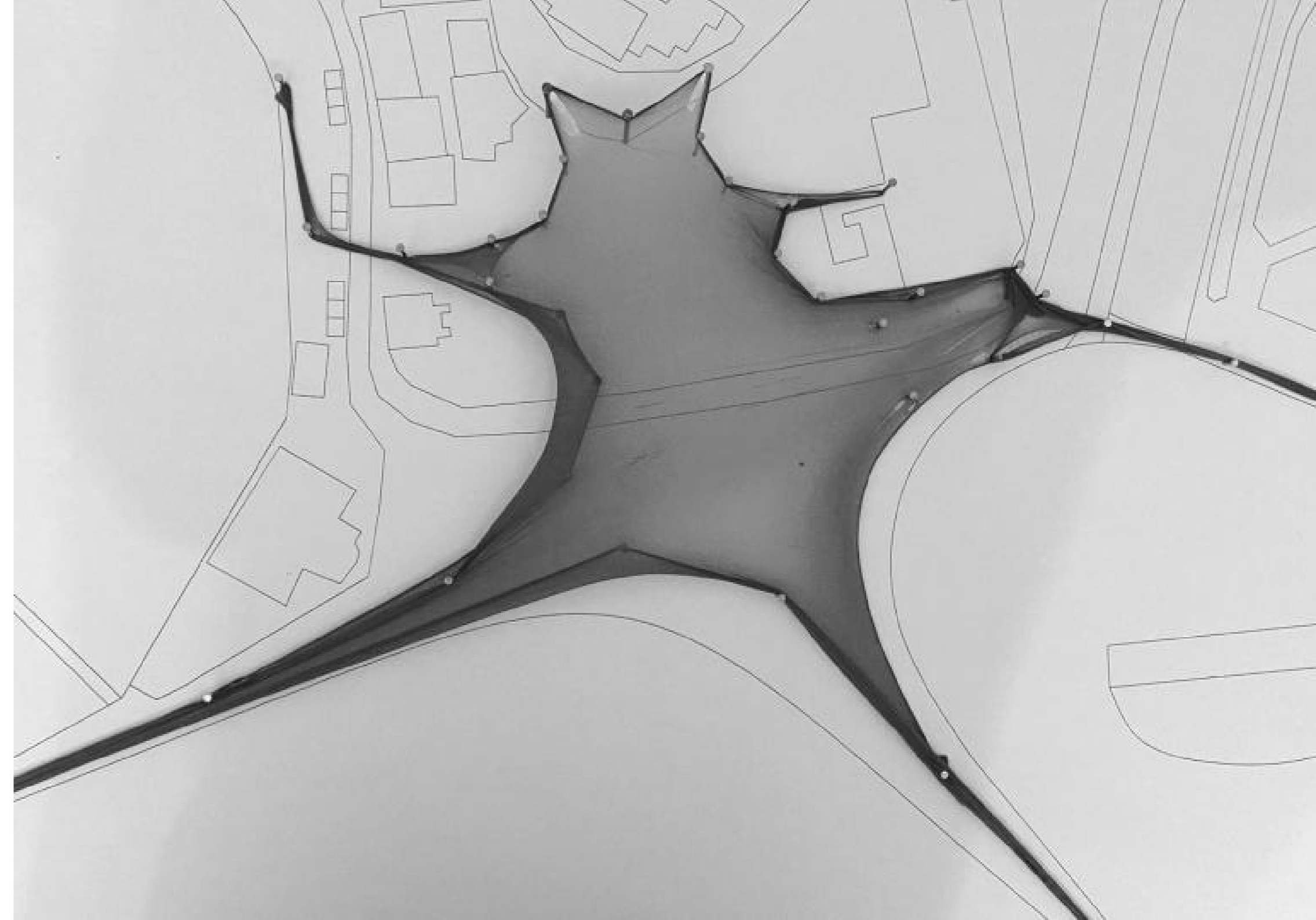

Από αυτό το σύστημα σύμπλεξης από τα λαστιχάκια δημιουργείται μια συνεχή ραφή, η οποία ενώνει τα επιμέρους στοιχεία της κατασκευής. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, αναδύεται μια μορφή σχημάτων που προκύπτει από τη δυναμική σύνδεση των σημείων.

Η δεύτερη μακέτα εργασίας φτιαγμένη από καλσόν και από καρφιά.

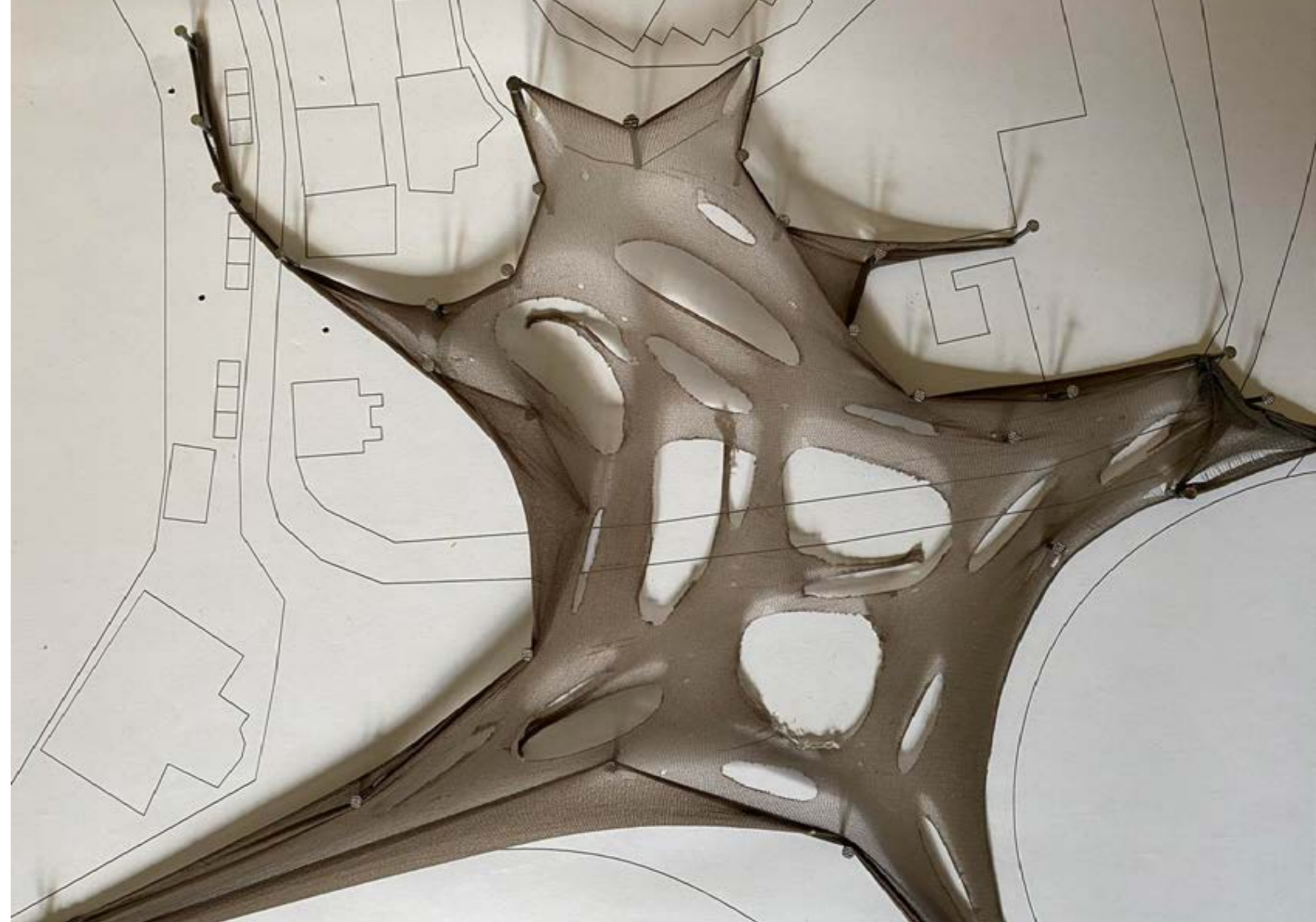
Η ελαστικότητα που δημιουργείται από τα σχήματα της μακέτας με τα λαστιχάκια μπορεί να αναπαρασταθεί πιο αποτελεσματικά με τη χρήση του καλσόν, λόγω της ευελιξίας του υλικού. Το καλσόν έχει την ικανότητα να παραμορφώνεται προς οποιαδήποτε κατεύθυνση, επιτρέποντας τη δημιουργία οργανικών μορφών. Αυτή η ιδιότητα καθιστά το καλσόν ιδανικό για τη μεταφορά της έννοιας της παραμόρφωσης και της προσαρμογής στο χώρο.

Πάνω σε αυτό το πρόπλασμα μακέτας, έγιναν προσπάθειες σταδιακής ανάβασης από το σημείο 0 του εδάφους έως πάνω στο δρόμο της Λεωφόρου Αλεξάνδρου Παπαναστασίου (+22,45m).

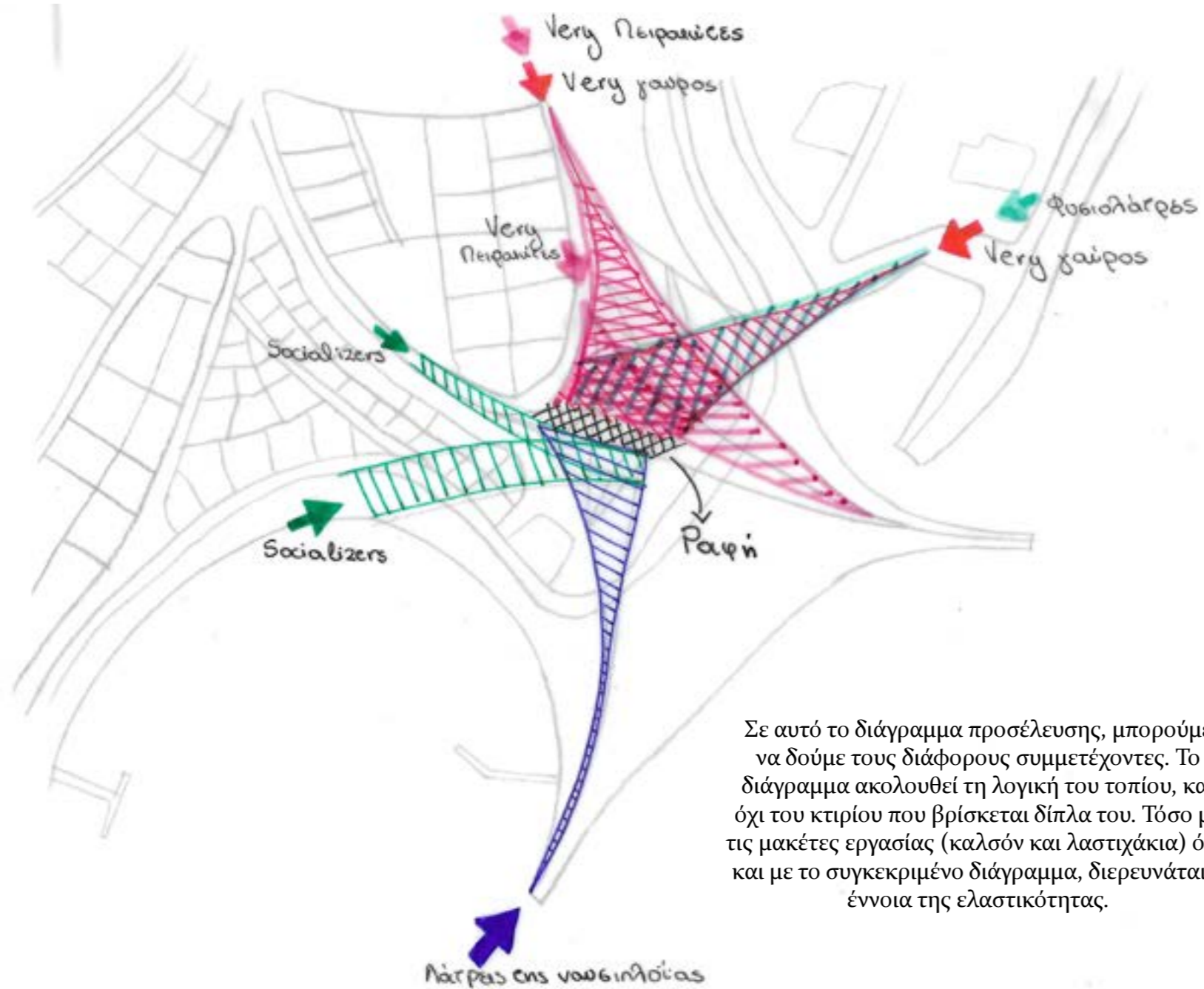
Πάνω σε αυτό το σκεπτικό έγιναν διάφοροι πειραματισμοί για το πως τελικά θα ήταν η τελική της μορφή, με ράμπες, με μεγαλύτερα ή όχι επίπεδα και σε διαφορετικά ύψη.

Ακόμα και τα ανοίγματα που προκύπτουν είναι απόρροια του υλικού του καλσόν, και για αυτό οι οπές έχουν οβαλ μορφές.

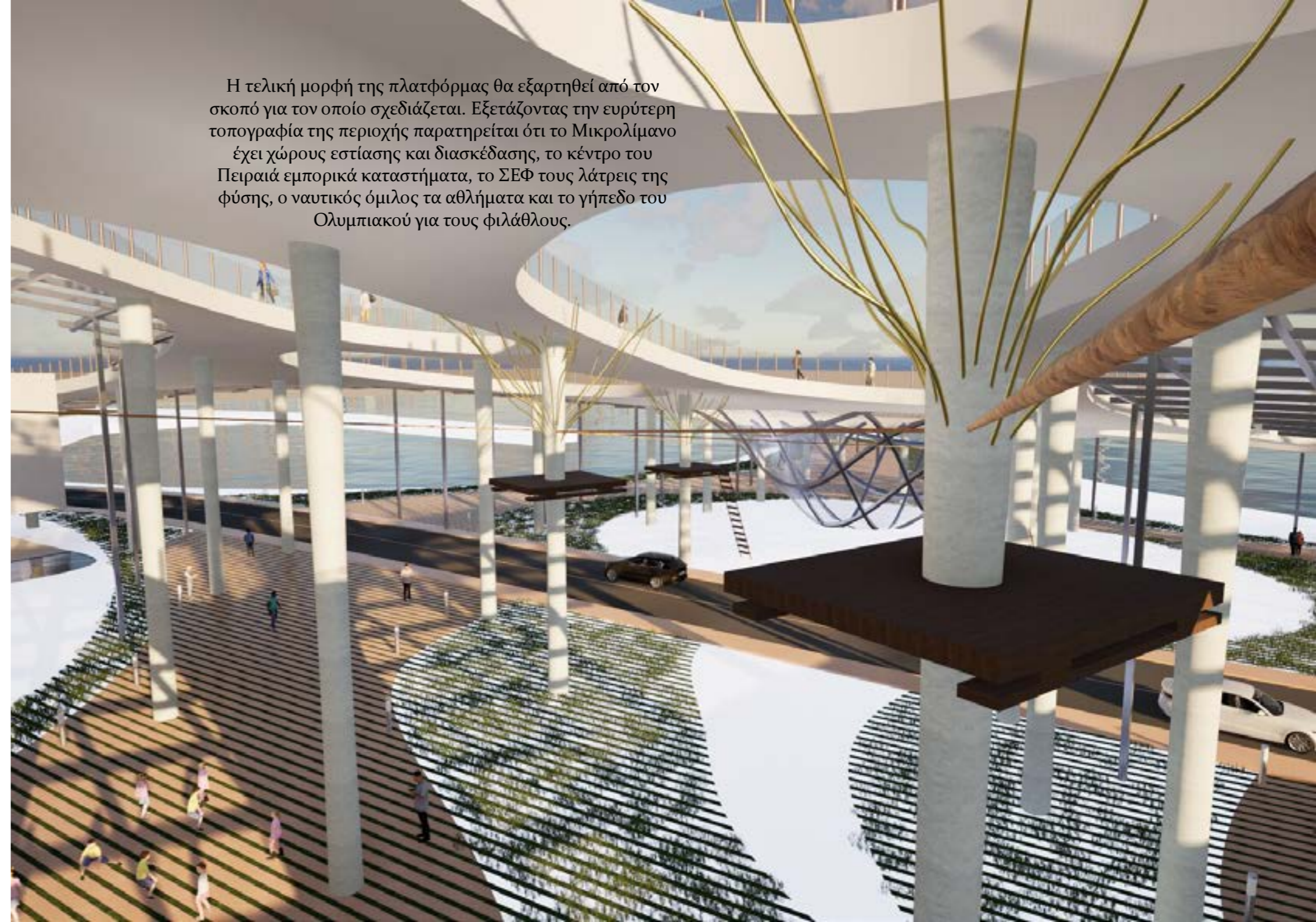

Σκοπός & τελική μορφή πλατφόρμας-στεγάστρου

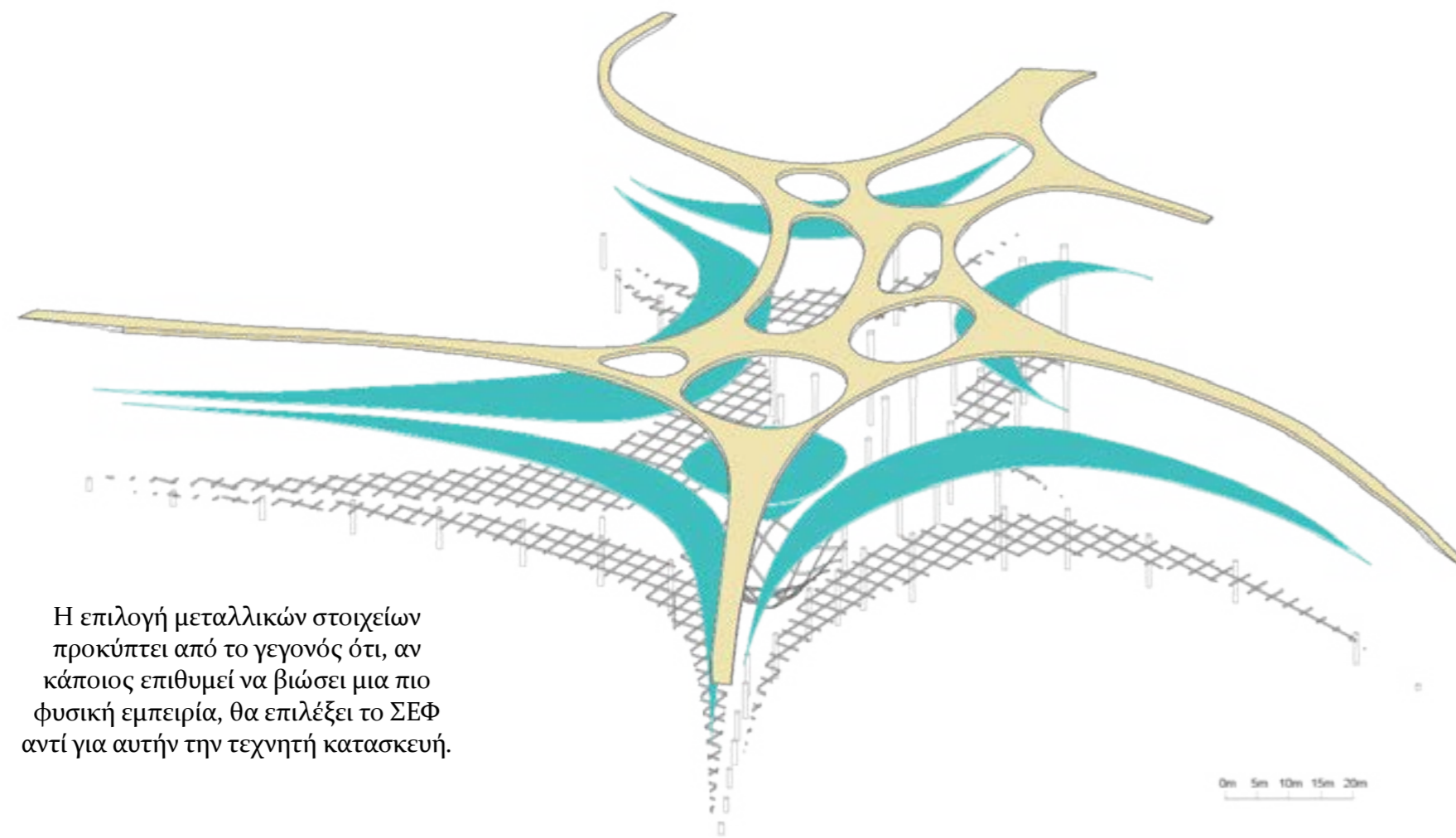
Σε αυτό το διάγραμμα προσέλευσης, μπορούμε να δούμε τους διάφορους συμμετέχοντες. Το διάγραμμα ακολουθεί τη λογική του τοπίου, και όχι του κτιρίου που βρίσκεται δίπλα του. Τόσο με τις μακέτες εργασίας (καλσόν και λαστιχάκια) όσο και με το συγκεκριμένο διάγραμμα, διερευνάται η έννοια της ελαστικότητας.

Η τελική μορφή της πλατφόρμας θα εξαρτηθεί από τον σκοπό για τον οποίο σχεδιάζεται. Εξετάζοντας την ευρύτερη τοπογραφία της περιοχής παρατηρείται ότι το Μικρολίμανο έχει χώρους εστίασης και διασκέδασης, το κέντρο του Πειραιά εμπορικά καταστήματα, το ΣΕΦ τους λάτρεις της φύσης, ο ναυτικός όμιλος τα αθλήματα και το γήπεδο του Ολυμπιακού για τους φιλάθλους.

Για να προσελκύσουμε κόσμο, είναι απαραίτητο να προσφέρουμε κάτι μοναδικό και ελκυστικό, κάτι που να κεντρίζει το ενδιαφέρον και να δημιουργεί την επιθυμία να το επισκεφτείς.

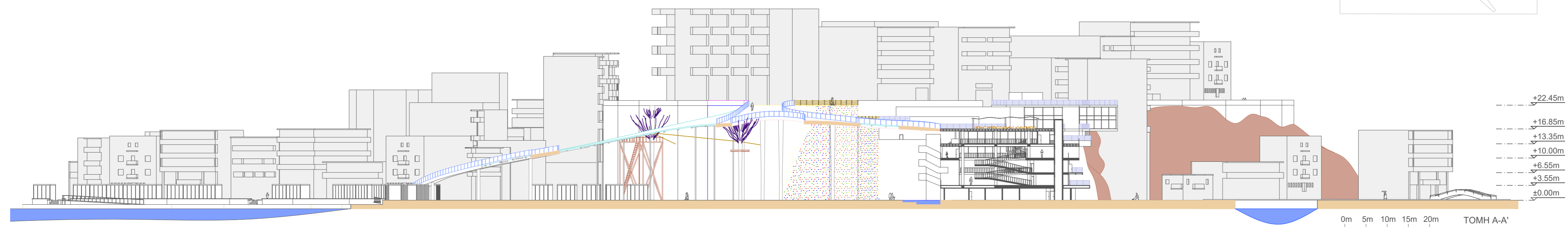
Η ιδέα επικεντρώνεται στα extreme sports, με το zipline να αποτελεί το κυρίαρχο παιχνίδι κάτω από την πλατφόρμα, ενώ οι κολόνες λειτουργούν ως “δέντρα” που συνδέουν τη διαδρομή του zipline. Σε κάθε κολόνα του παιχνιδιού αυτού, έχουν προστεθεί μεταλλικά κλαδιά στο πάνω μέρος, ενισχύοντας την όψη ενός “δέντρου”. Το δεύτερο είναι το Skate, όπου η ίδια η πλατφόρμα θα πάρει την μορφή ενός χώρου πίστας που ξεκινά σε μεγάλο ύψος 6-6μιση μέτρα για να γίνει και η ίδια η πλατφόρμα μέρος των extreme sport.

Η επιλογή μεταλλικών στοιχείων προκύπτει από το γεγονός ότι, αν κάποιος επιθυμεί να βιώσει μια πιο φυσική εμπειρία, θα επιλέξει το ΣΕΦ αντί για αυτήν την τεχνητή κατασκευή.

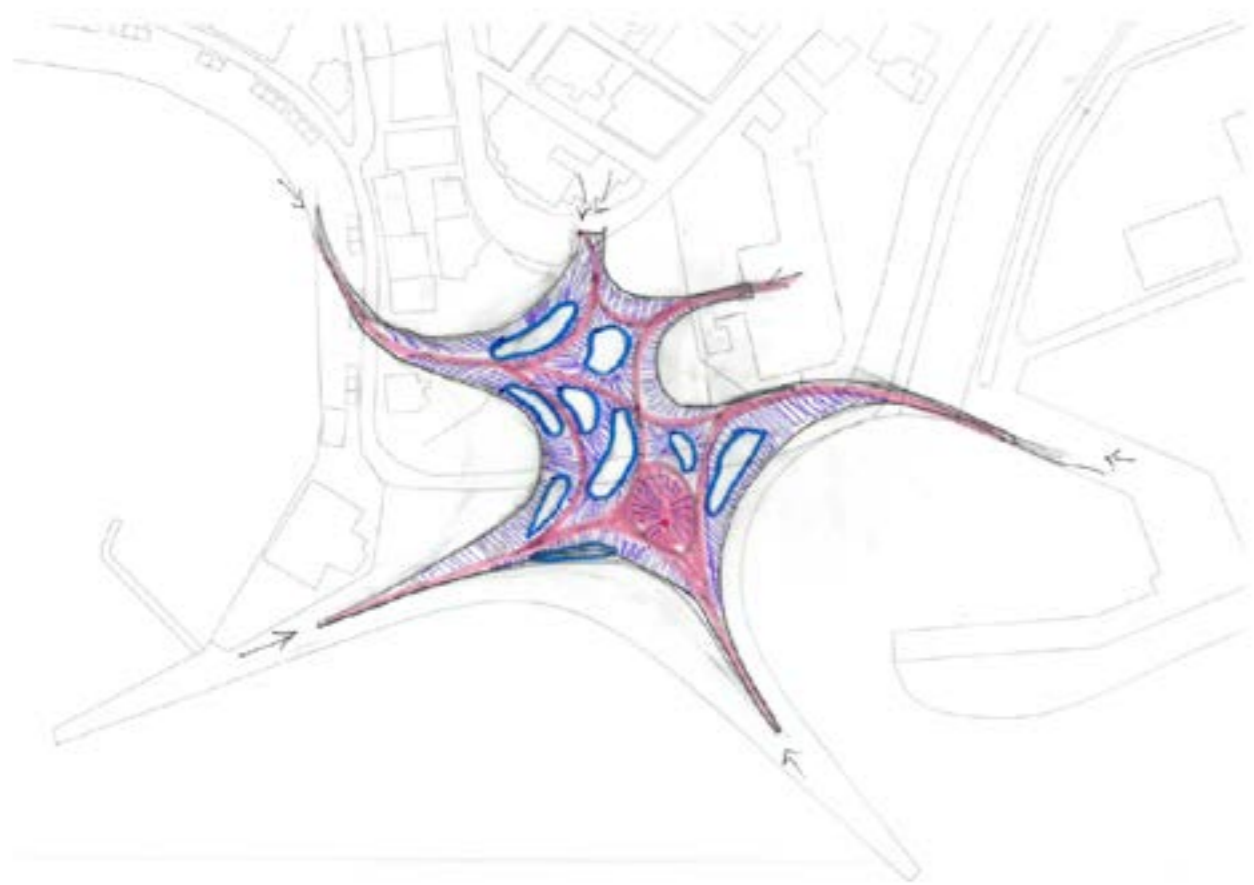
Συνεχίζουμε με τις δραστηριότητες αναρρίχησης και καταρρίχησης (rappel) στον τοίχο αντιστήριξης του βουνού. Επίσης, οι ίδιες θα πραγματοποιηθούν και πάνω στο ίδιο το κτίριο, μετατρέποντας και αυτό μέρος των extreme sports.

- +22.45m
- +16.85m
- +13.35m
- +10.00m
- +6.55m
- +3.55m
- ±0.00m

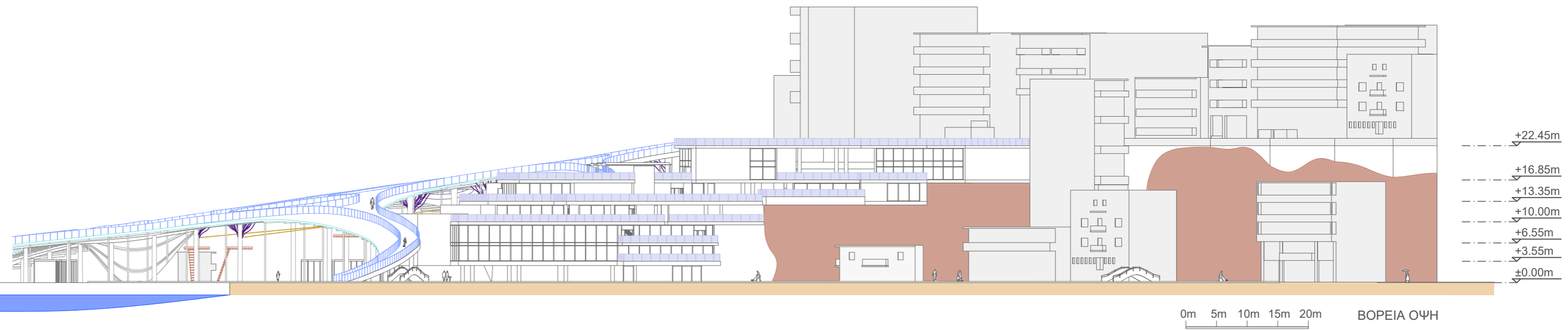
Υπάρχει επίσης ο χώρος του body zorbing, μια παραλλαγή του ποδοσφαίρου, όπου οι παίκτες φορούν μεγάλα φουσκωτά κουστούμια. Μέσα σε αυτά, προσπαθούν να παίξουν ποδόσφαιρο ή να ρίξουν τους αντιπάλους τους με το σώμα τους.

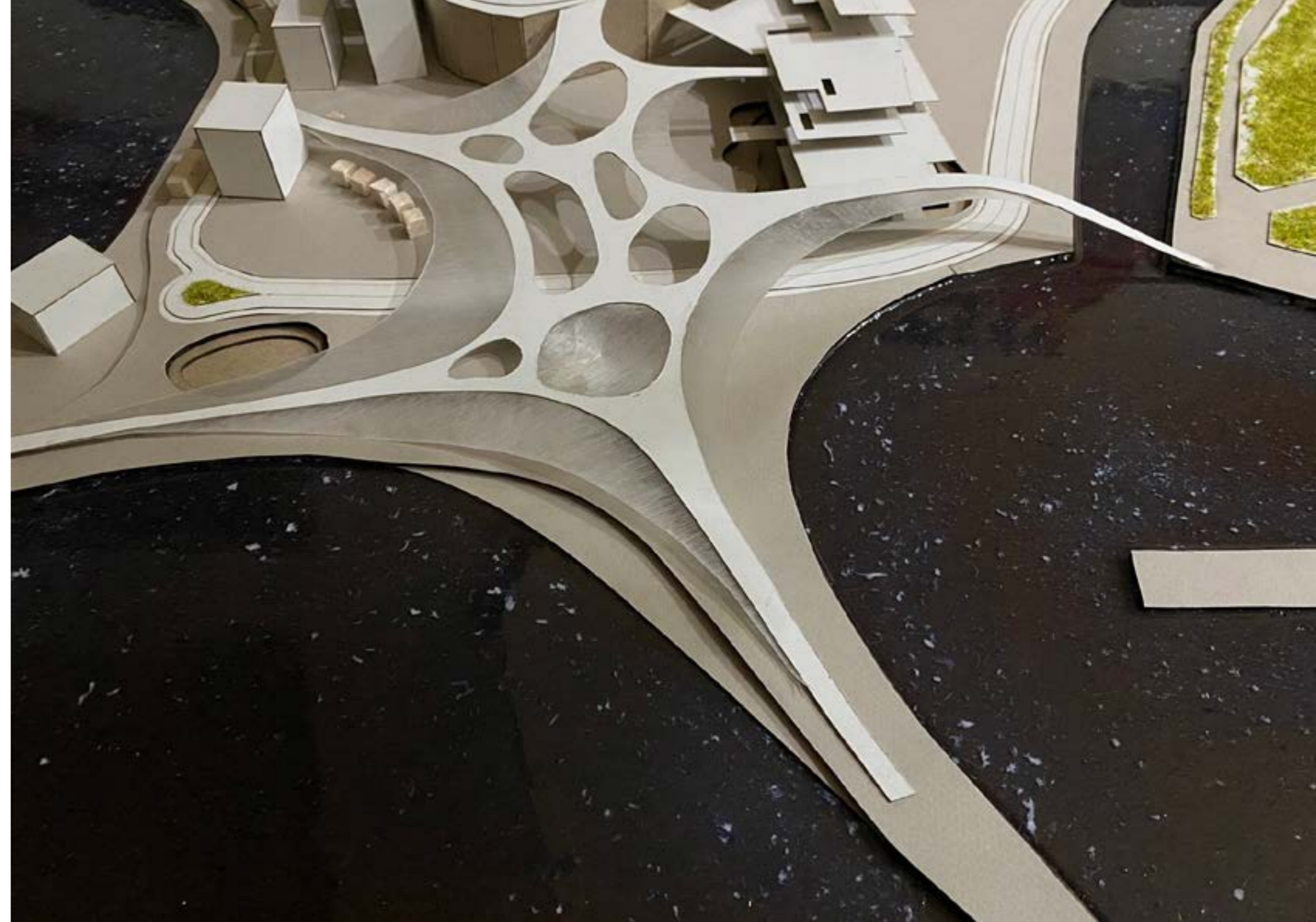

Επομένως με αυτά τα δεδομένα η πλατφόρμα έχει περισσότερο το ρόλο του στεγάστρου για τις δραστηριότητες αυτές.

Η πλατφόρμα μικραίνει και ακολουθεί την διαδρομή με την όσο μικρότερη δυνατή κλίση γίνεται για την ανάβαση. Αλλά ακόμα και η ανάβαση αποτελεί μέρος των extreme sports καθώς έχει κλίση 10-11% και θα είναι σαν ένα είδος πεζοπορίας και ανάβασης για τους περιπατητές - επισκέπτες. Το συμπέρασμα λοιπόν είναι ότι όποιος βρίσκεται πάνω στην πλατφόρμα θα έχει άμεση σχέση θέας με τις δραστηριότητες αυτές, έχοντας την περιέργεια να δει τι γίνεται από κάτω.

Τελική μορφή πλατφόρμας-στεγάστρου.
Η μακέτα είναι κλίμακας 1.500 και τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν είναι χαρτόνι γκρι, χαρτόνι άσπρο, χαρτόνι κανσόν, plexiglass, υγρό γυαλί, ξύλο μπλάσο, γρασίδι μακέτας και κόλλα.

Συσχέτιση πλατφόρμας-στεγάστρου με κτίριο

Θα μπορούσε κανείς να αναρωτηθεί γιατί επέλεξα ένα τόσο οργανικό σχήμα δίπλα σε ένα τόσο ορθοκανονικό κτίριο όπως το πνευματικό κέντρο του Πειραιά. Ωστόσο, το συγκεκριμένο κτίριο εκφράζει μια οργανικότητα μέσα από την ορθοκανονική του μορφή. Δεν είναι απλώς μια τυπική πολυκατοικία όπως αυτές που κυριαρχούν στο κέντρο της Αθήνας, καθώς οι πλάκες των ορόφων δεν είναι ομοιόμορφες, αλλά δημιουργούν ένα παιχνίδι κλειστού και ανοιχτού χώρου που διευκολύνει τη σταδιακή ανάβαση.

Η μακέτα είναι κλίμακας 1.100 και τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν είναι χαρτόνι γκρι, χαρτόνι κανσόν, ξύλο μπάλσο και κόλλα.

Το κτίριο δίνει την αίσθηση ότι μιμείται τη μορφή ενός βουνού. Παράλληλα, προσφέρει πανοραμική θέα προς το Νέο Φάληρο και τον Αργοσαρωνικό.

Θέα προς το Νέο Φάληρο

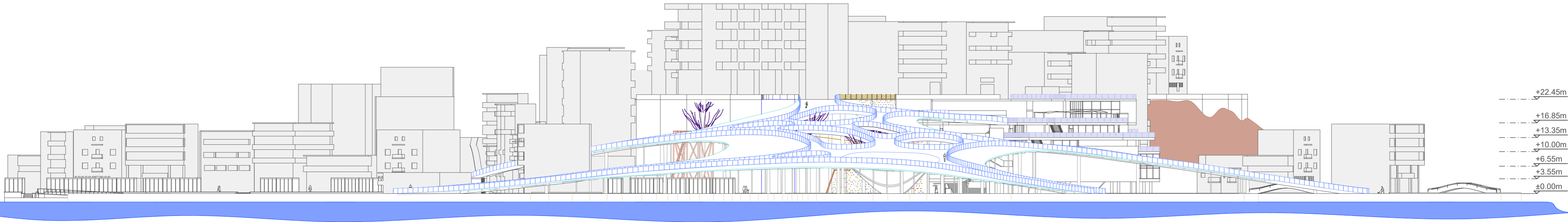
Θέα προς τον Αργοσαρωνικό

Αυτό το κτίριο αντικατοπτρίζει τη γεωμορφολογία του Πειραιά, μια πόλη γεμάτη λόφους. Οι λόφοι του Προφήτη Ηλία με την Καστέλα, η Δραπετσώνα, το Χατζηκυριάκειο, η Πειραιϊκή και η Καλλιπολη με τη Φρεαττύδα, δίνουν στον Πειραιά την ξεχωριστή του μορφή. Η αρχιτεκτονική μορφή του κτιρίου το αποτυπώνει σε μικρή κλίμακα.

Τόσο το οργανικό τοπίο όσο και το ανθρωπογενές, όπως η πλατφόρμα-στέγαστρο και το κτίριο, έχουν κοινά χαρακτηριστικά λεξιλογίου στην αρχιτεκτονική τους. Αυτά τα δύο στοιχεία συνδέονται μέσω μιας υπαινικτικής σχέσης, που φαίνεται στη σταδιακή ανάβαση από το κάτω επίπεδο στο πάνω. Η πλατφόρμα και το κτίριο ακολουθούν μια ανοδική πορεία, η οποία μιμείται τη φυσική κλίση του εδάφους. Έτσι, δημιουργείται μια αρμονική αλληλεπίδραση μεταξύ του ανθρωπογενούς και του οργανικού περιβάλλοντος. Η σύνδεση αυτή ενισχύει την ενότητα του χώρου, επιτρέποντας μια ομαλή μετάβαση μεταξύ των δύο επιπέδων.

Βίλα Αλέξανδρου Ζαχαρίου

Το νέο κτίριο θα αντλεί έμπνευση από την πλούσια ιστορία του.

Γυρνώντας πίσω στον χρόνο, τον Αύγουστο του 1910, ο πολιτικός μηχανικός Αλέξανδρος Ζαχαρίου, ιδρυτής της κατασκευαστικής εταιρείας “Τέκτων”, αγόρασε ένα οικόπεδο 4.500 τ.μ. κοντά στη θάλασσα και κατασκεύασε την έπαυλή του. Εκείνη την περίοδο δεν υπήρχε η προέκταση της προβλήτας που υπάρχει σήμερα. Ο Ζαχαρίου πέθανε από καρδιακή ανακοπή στις 26 Ιουνίου 1938, αφήνοντας ως μοναδική κληρονόμο τη γερμανίδα σύζυγό του, Augusta Blume. Στη διαθήκη του, είχε δηλώσει ότι επιθυμούσε η έπαυλη να προσφερθεί ως καταφύγιο για άπορους Έλληνες καλλιτέχνες.

“Εκφράζω την ζωηράν μου επιθυμίαν και παρακαλώ την αγαπητή μου σύζυγον και κληρονόμο μου, όπως, εάν και εφόσον αυτή θελήση και κρίνη σκόπιμον: 1) Να διαθέση την εν Πειραιεί (Καστέλλα) και επί της λεωφόρου Φαλήρου 77 κειμένην οικίαν μου δια τον μετάθανάτον της χρόνον, ως άσυλον υπέρ πνευματικώς εργαζομένων απόρων και κατ’ εξοχήν Ελλήνων Καλλιτεχνών, ως μουσικών, ζωγράφων, ποιητών, φιλοσόφων κ.λ.π. και ως τόπον συνεντεύξεως και ολιγοχρόνου διαμονής των...”
(<https://pireorama.blogspot.com>)

Μετά τον θάνατο και της συζύγου του, εκείνη, σύμφωνα με τη χειρόγραφη διαθήκη της, ανέθεσε τη διαχείριση της έπαυλης και την υλοποίηση της επιθυμίας του συζύγου της στο “Ίδρυμα Αλέξανδρου Δ. Ζαχαρίου”.

“Επειδή θα υποβληθώ σήμερα εις εγχείρησιν και δεν γνωρίζω την έκβασίν της, συντάσσω την διαθήκη μου. Συμφώνως προς την επιθυμία του αγαπητού καλού μου συζύγου μου και την ιδικήν μου επιθυμίαν, εγκαθιστώ ως γενικόν κληρονόμον το ακόλουθον ίδρυμα, το οποίον συνιστώ συγχρόνως δια της παρούσης διαθήκης. Το ίδρυμα θα φέρει την ονομασίαν “Ίδρυμα Αλέξανδρου Δ. Ζαχαρίου”, υπέρ πνευματικώς εργαζομένων και θα πληροί τον σκοπόν, τον οποίον επακριβώς καθώρισε εις την διαθήκην του την 12η Μαρτίου του 1937 ομού, ως εκτελεστάς δε της διαθήκης ορίζω τους κυρίους Μαρίνο Γερουλάνο, Πέτρο Γουναράκη (Δικηγόρο), Γεώργιο Ζωϊόπουλο (Μηχανικό, Διευθυντή της Α.Ο.Ε. “Τέκτων”), τους οποίους εξουσιοδοτώ να πράξουν ότι θεωρούν ορθόν, προς εκπλήρωσιν του σκοπού του ρηθέντος ιδρύματος.....Αυτή είναι η τελευταία μου θέλησις, την οποίαν έγγραψα ιδιοχείρως και υπέγραψα σήμερον την 18η Δεκεμβρίου 1942. “
(<https://pireorama.blogspot.com>)

Ωστόσο, η προνομακή θέση της έπαυλης δίπλα στη θάλασσα τράβηξε την προσοχή καταπατητών, οι οποίοι αλλοίωσαν σημαντικά τα αρχικά της αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά. Αρχικά η έπαυλη επιτάχθηκε από τα γερμανικά στρατεύματα και μετά την απελευθέρωση της από τις αγγλικές δυνάμεις για μικρό χρονικό διάστημα.

Οι αλλαγές στο κτίριο περιλάμβαναν την παραμόρφωση της πρόσοψης, την προσθήκη παραθύρων διαφορετικών σχημάτων και μεγεθών, καθώς και την καταστροφή διακοσμητικών στοιχείων, όπως οι κολώνες και τα ανάγλυφα. Αυτές οι παρεμβάσεις αλλοίωσαν τη νεοκλασική του ταυτότητα.

Το 1966, το “Ίδρυμα Αλέξανδρου Δ. Ζαχαρίου” πραγματοποίησε εκτεταμένες επισκευές στην έπαυλη, χρησιμοποιώντας τον κεντρικό χώρο για διαλέξεις και εκθέσεις, και δημιουργώντας χώρους διαμονής για άπορους καλλιτέχνες, σύμφωνα με την επιθυμία του Ζαχαρίου.

Το 1967, την επόμενη χρονιά, ο Αριστείδης Σκυλίτσης, δήμαρχος Πειραιά, ανέλαβε τη διαχείριση του κτιρίου και ανακοίνωσε ότι η έπαυλη θα αντικατασταθεί από ένα νέο κτίριο με την ονομασία “Πνευματικό Κέντρο Πειραιώς”. Η κατασκευή του νέου κτιρίου ξεκίνησε το 1971, βάσει σχεδίων του αρχιτέκτονα Ιωάννη Λιάπη. Το κτίριο αυτό σχεδιάστηκε για να περιλαμβάνει αίθουσες εκδηλώσεων, εκθέσεων και δωμάτια για άπορους καλλιτέχνες. Ωστόσο, ο Σκυλίτσης, μην έχοντας τα απαραίτητα κεφάλαια για την ολοκλήρωση του έργου, αποφάσισε να χρηματοδοτήσει την κατασκευή μέσω της πώλησης περιουσιακών στοιχείων του Ιδρύματος, όπως συλλογές γραμματοσήμων, κοσμήματα, έργα τέχνης και εκτάσεις γης. Παρά τις προσπάθειες, ο δήμαρχος πέθανε πριν ολοκληρωθεί το έργο, αφήνοντας πίσω του μια ημιτελή τσιμεντένια κατασκευή στον Πειραιά.

1966

1967

Πνευματικό Κέντρο Πειραιά

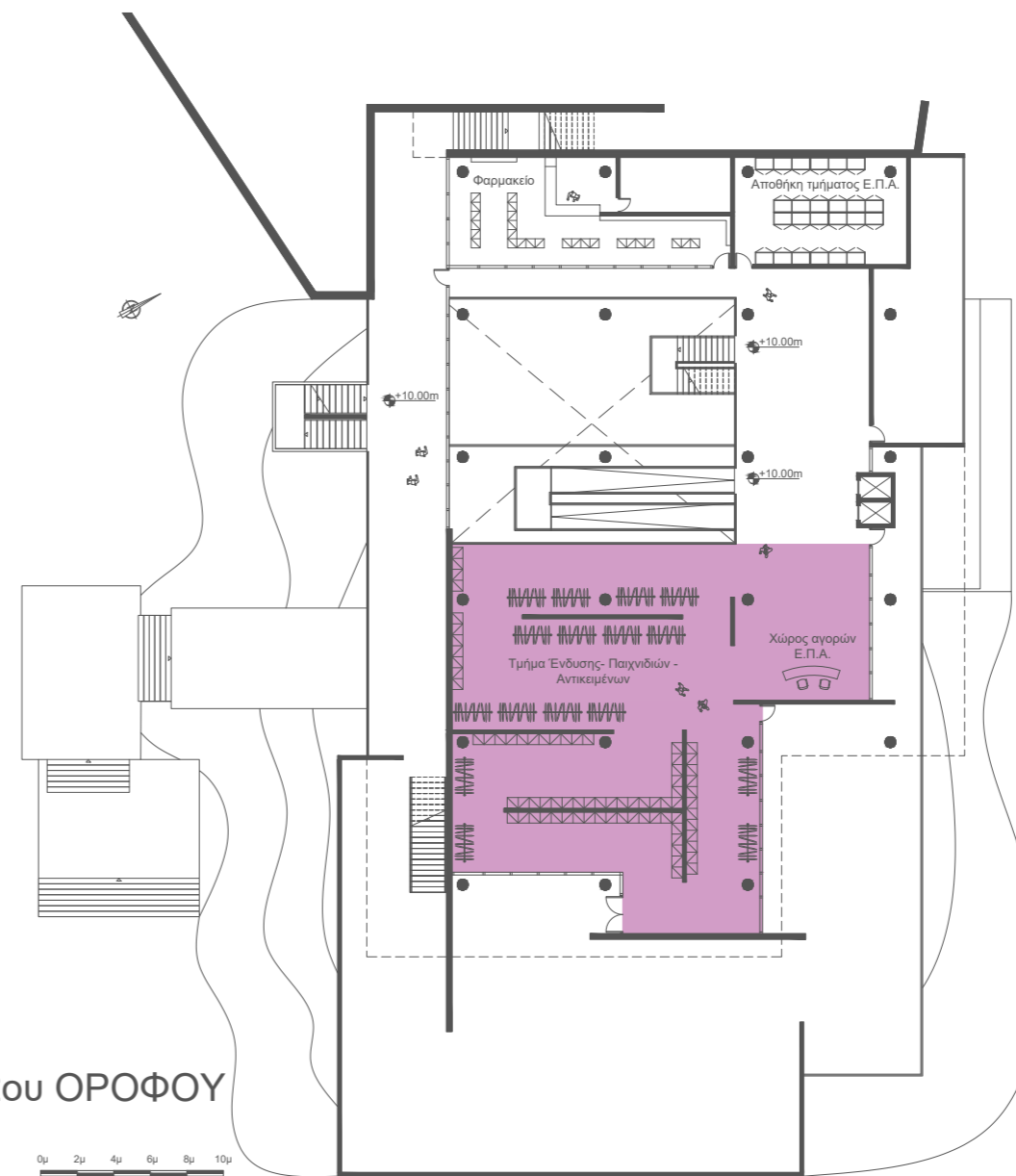
Με βάση τη διαθήκη του Ζαχαρία και προσαρμόζοντάς την στη σύγχρονη εποχή, το κτίριο αυτό έχει σκοπό να στηρίξει άτομα με χαμηλό κοινωνικό και οικονομικό υπόβαθρο. Θα λειτουργεί ως κέντρο βοήθειας, παρέχοντας στήριξη σε ανθρώπους που αντιμετωπίζουν δυσκολίες και έχουν ανάγκη από υποστήριξη.

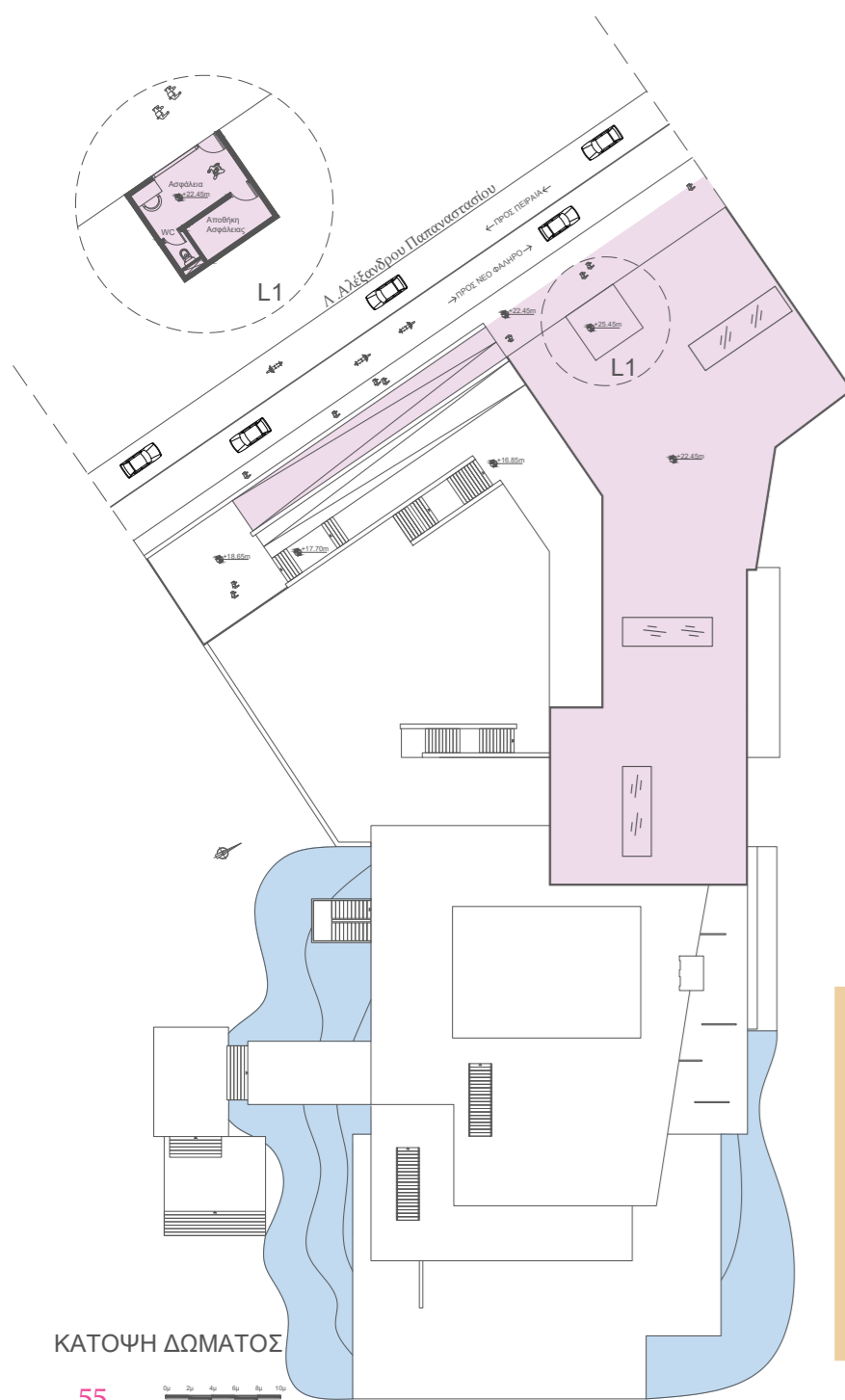

Σήμερα, πολλές οικογένειες αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες και δυσκολεύονται να καλύψουν ακόμα και τις βασικές τους ανάγκες. Μία από τις αλλαγές που έγιναν στο εσωτερικό του κτιρίου είναι η δημιουργία ενός παιδότοπου, ο οποίος βρίσκεται στο ισόγειο και στον πρώτο όροφο, με χαμηλό κόστος. Αυτό έχει ως στόχο να διευκολύνει οικογένειες με μικρά παιδιά, που θέλουν να τα πηγαίνουν σε έναν παιδότοπο αλλά ανησυχούν για το οικονομικό βάρος.

ΚΑΤΟΨΗ 2ου ΟΡΟΦΟΥ

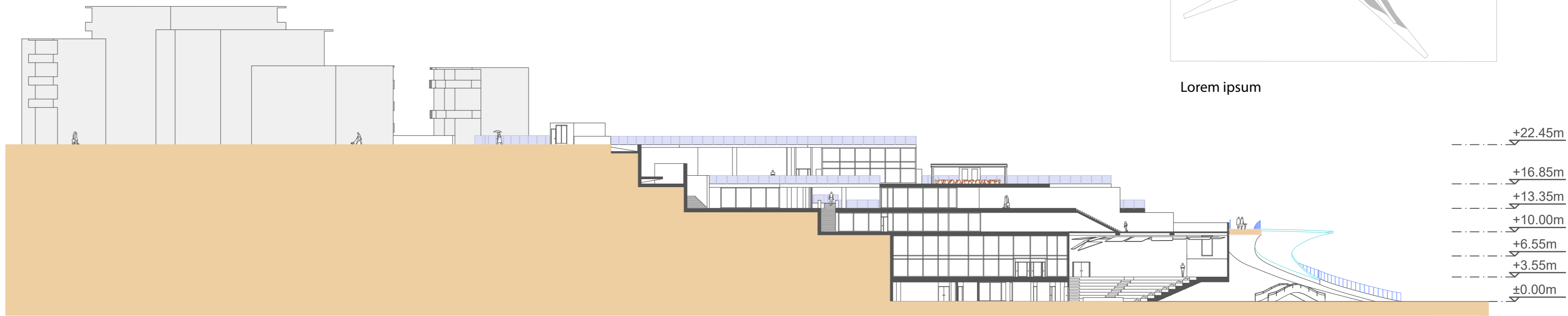
Μία άλλη αλλαγή που προστέθηκε είναι στον δεύτερο όροφο, όπου δημιουργήθηκε το ΕΠΑ (Τμήμα Ένδυσης Παιχνιδιών και Αντικειμένων). Πρόκειται για έναν ολόκληρο όροφο αφιερωμένο στην ιδέα του "Second hand" (μεταχειρισμένα είδη). Εκεί, εκτός από ρούχα, θα υπάρχουν διάφορα αντικείμενα και προϊόντα που μπορούν να πωληθούν σε προσιτές τιμές.

Σύμφωνα με την αρχική σχεδίαση του αρχιτέκτονα Ιωάννη Λιάπη, ο επισκέπτης θα περνούσε από τον περιφερειακό δρόμο της Καστέλλας (λεωφόρο Αλέξανδρου Παπαναστασίου) και θα κατέληγε στην ακτή Δηλαβέρη.

Lorem ipsum

- +22.45m
- +16.85m
- +13.35m
- +10.00m
- +6.55m
- +3.55m
- ±0.00m

0m 5m 10m 15m 20m TOMH B-B'

ΔΩΜΑ

4ος

3ος

2ος

1ος

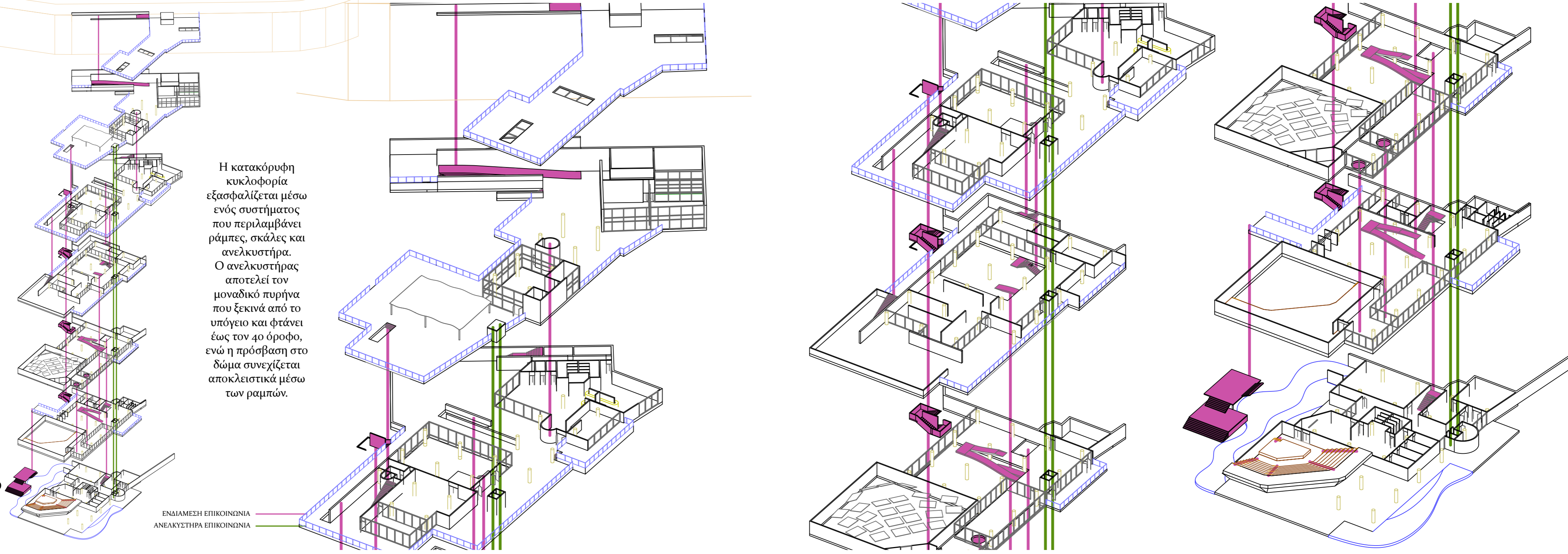
ΙΣΟΓΕΙΟ

ΥΠΟΓΕΙΟ

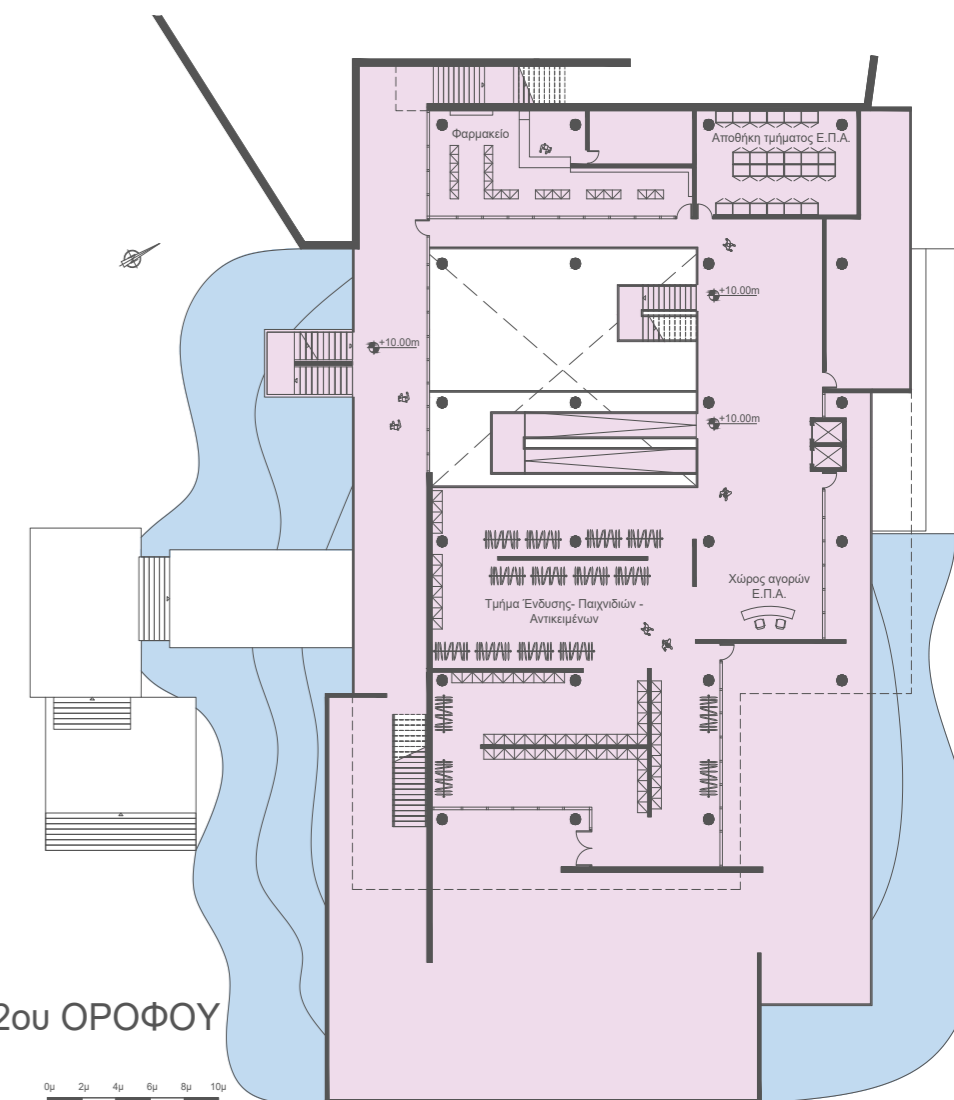
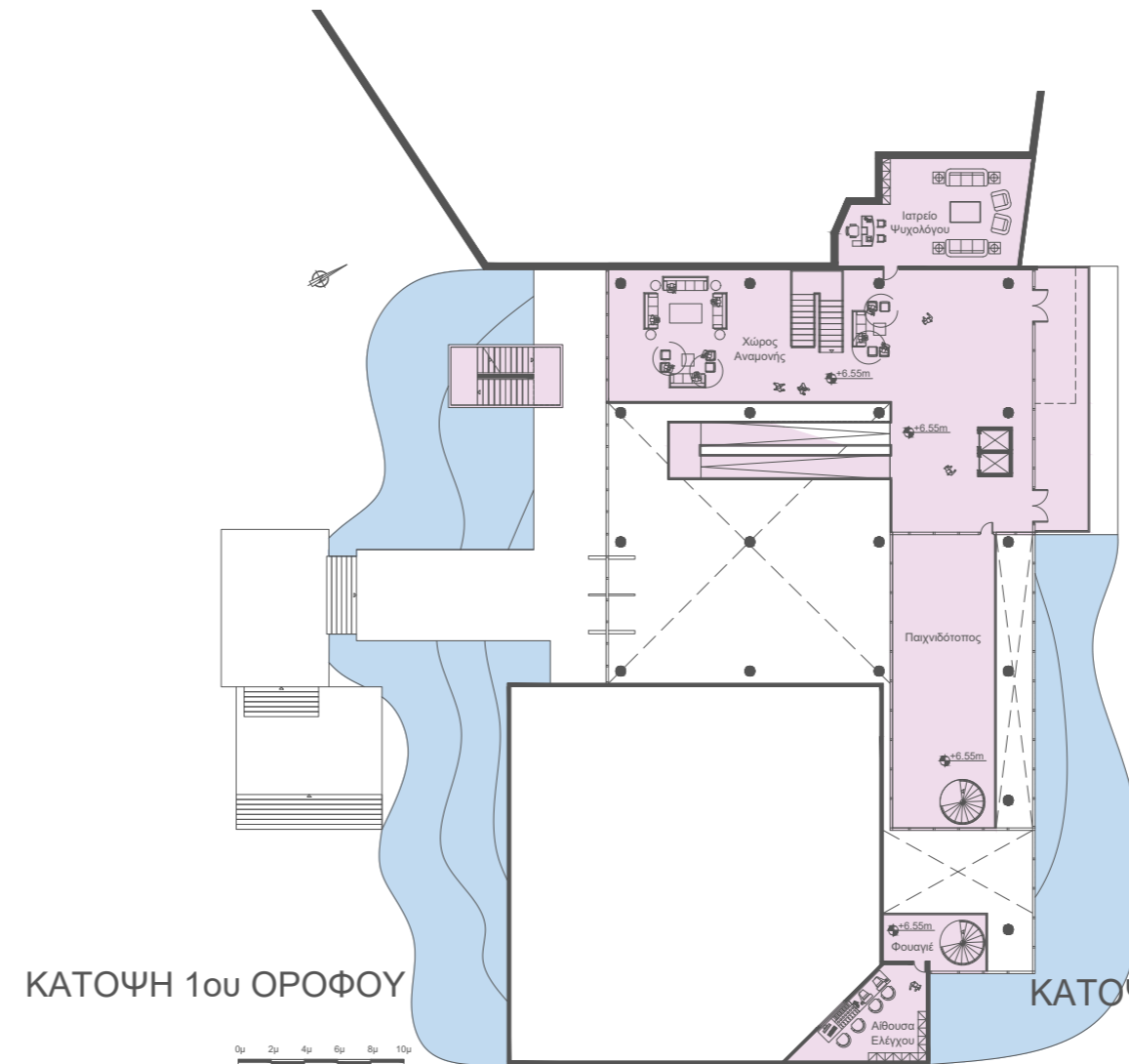
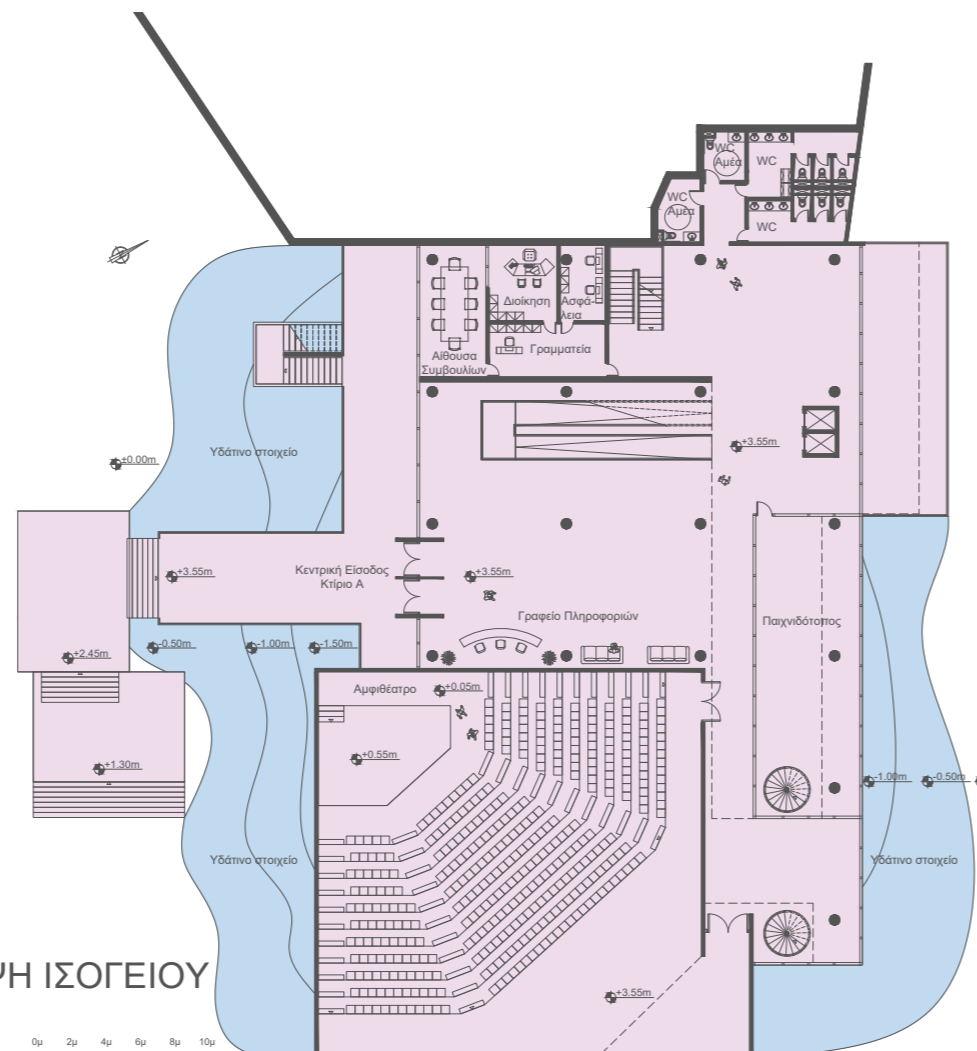
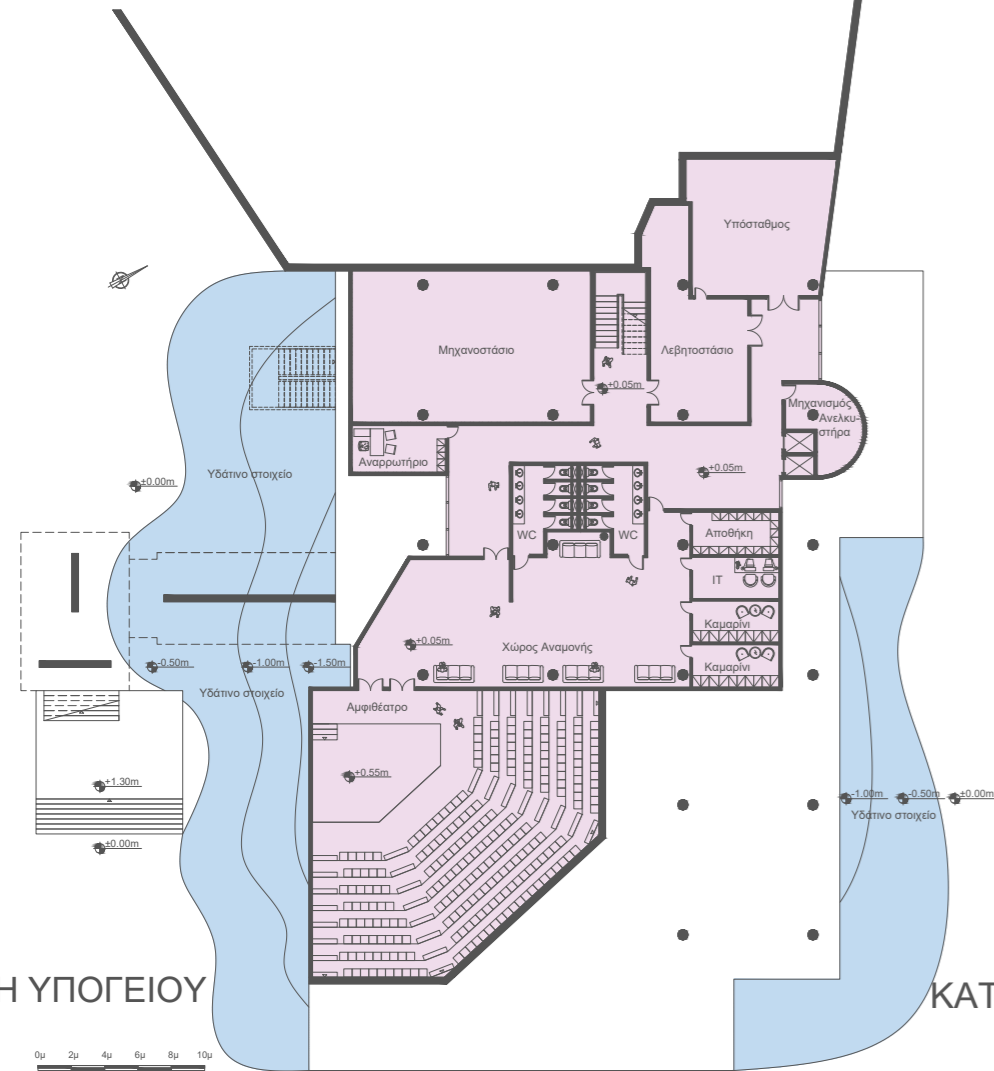
57

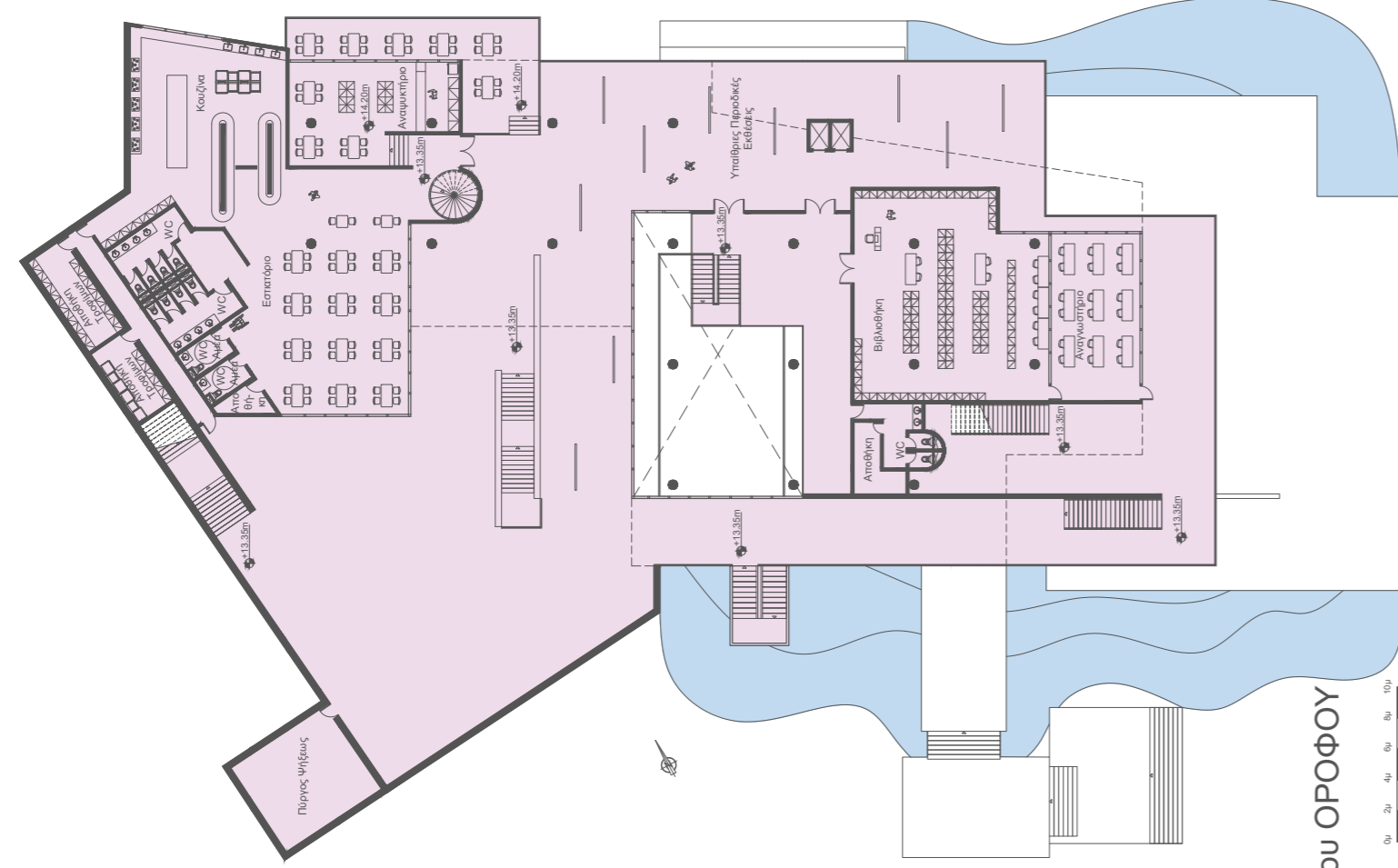
Η κατακόρυφη κυκλοφορία εξασφαλίζεται μέσω ενός συστήματος που περιλαμβάνει ράμπες, σκάλες και ανελκυστήρα. Ο ανελκυστήρας αποτελεί τον μοναδικό πυρήνα που ξεκινά από το υπόγειο και φτάνει έως τον 4ο όροφο, ενώ η πρόσβαση στο δώμα συνεχίζεται αποκλειστικά μέσω των ραμπών.

ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ
ΑΝΕΛΚΥΣΤΗΡΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

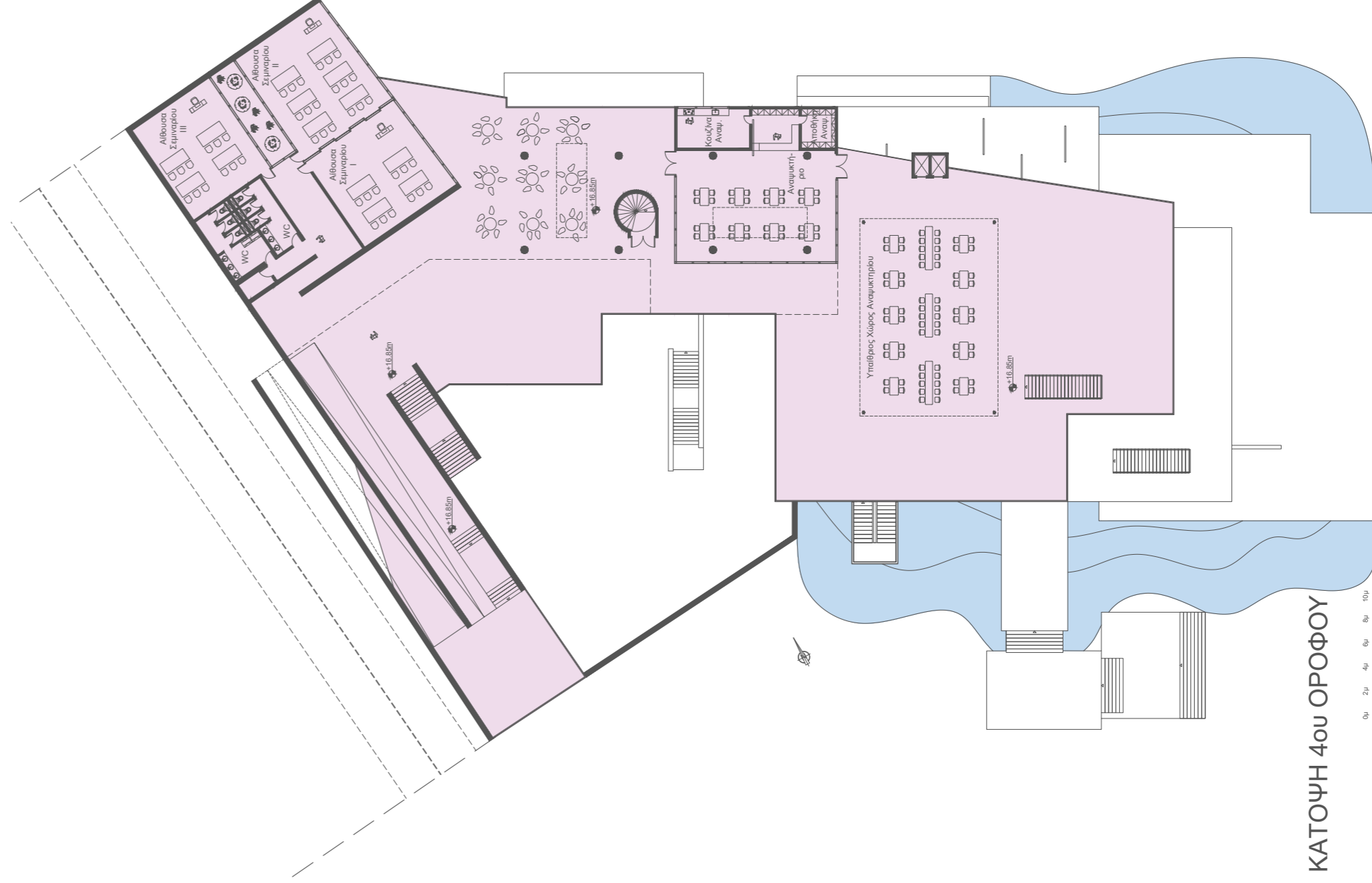

Το συνολικό εμβαδόν του “Πνευματικού Κέντρου” ανέρχεται σε 18000μ², κατανομημένα σε έξι διαφορετικά επίπεδα μαζί με αυτόν στον υπόγειο.

ΚΑΤΟΨΗ 3ου ΟΡΟΦΟΥ

ΚΑΤΟΨΗ 4ου ΟΡΟΦΟΥ

Ο επισκέπτης θα έχει τη δυνατότητα να περιηγηθεί σε υπαίθριους εκθεσιακούς χώρους, καθώς και σε χώρους περισυλλογής. Επιπλέον, θα υπάρχουν εστιατόρια και καφέ, ώστε η παραμονή του να είναι ευχάριστη και δημιουργική. Οι δραστηριότητες αυτές θα διατηρηθούν και θα τοποθετηθούν στους τρίτο και τέταρτο όροφο.

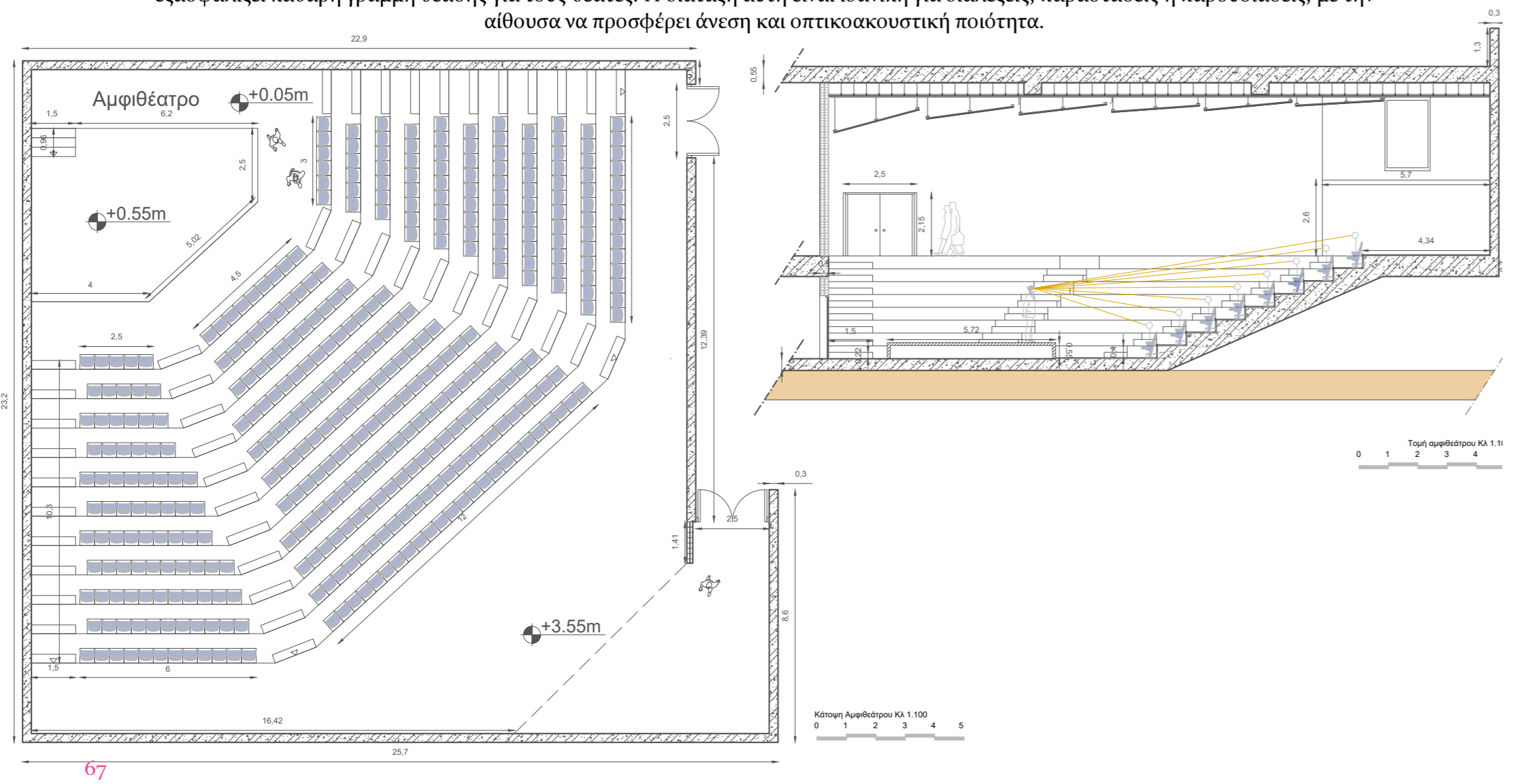

Στον τέταρτο όροφο τοποθετήθηκε μια εξωτερική κατασκευή, η οποία περιλαμβάνει πανί σκίασης, καθίσματα τύπου πουφ και ξύλινα τραπέζια. Αυτή η διάταξη εξυπηρετεί τη λειτουργία του καφέ, επιτρέποντας τη χρήση και του μη στεγασμένου χώρου του κτιρίου.

Το αμφιθέατρο που απεικονίζεται έχει μορφή ημικυκλικής διάταξης, με την κλίση προς τη σκηνή που βοηθάει στη βέλτιστη ορατότητα από κάθε σημείο. Το αμφιθέατρο περιλαμβάνει 379 θέσεις και η κατανομή των καθισμάτων γίνεται σε επίπεδα με διαφορετικό ύψος, όπως φαίνεται στην τομή του σχεδίου.

Η σκηνή είναι υπερυψωμένη κατά 0,55 μέτρα από το βασικό επίπεδο, και η πιο απότομη κλίση των καθισμάτων (σταδιακή ανύψωση) εξασφαλίζει καθαρή γραμμή θέασης για τους θεατές. Η διάταξη αυτή είναι ιδανική για διαλέξεις, παραστάσεις ή παρουσιάσεις, με την αίθουσα να προσφέρει άνεση και οπτικοακουστική ποιότητα.

Ο χώρος αυτός θα προσφέρει ψυχαγωγία στους πολίτες σε προσιτές τιμές και όταν το επιτρέπουν οι καιρικές συνθήκες, οι παραστάσεις θα μεταφέρονται στο εξωτερικό αμφιθέατρο δίπλα από την περιοχή αναρρίχησης.

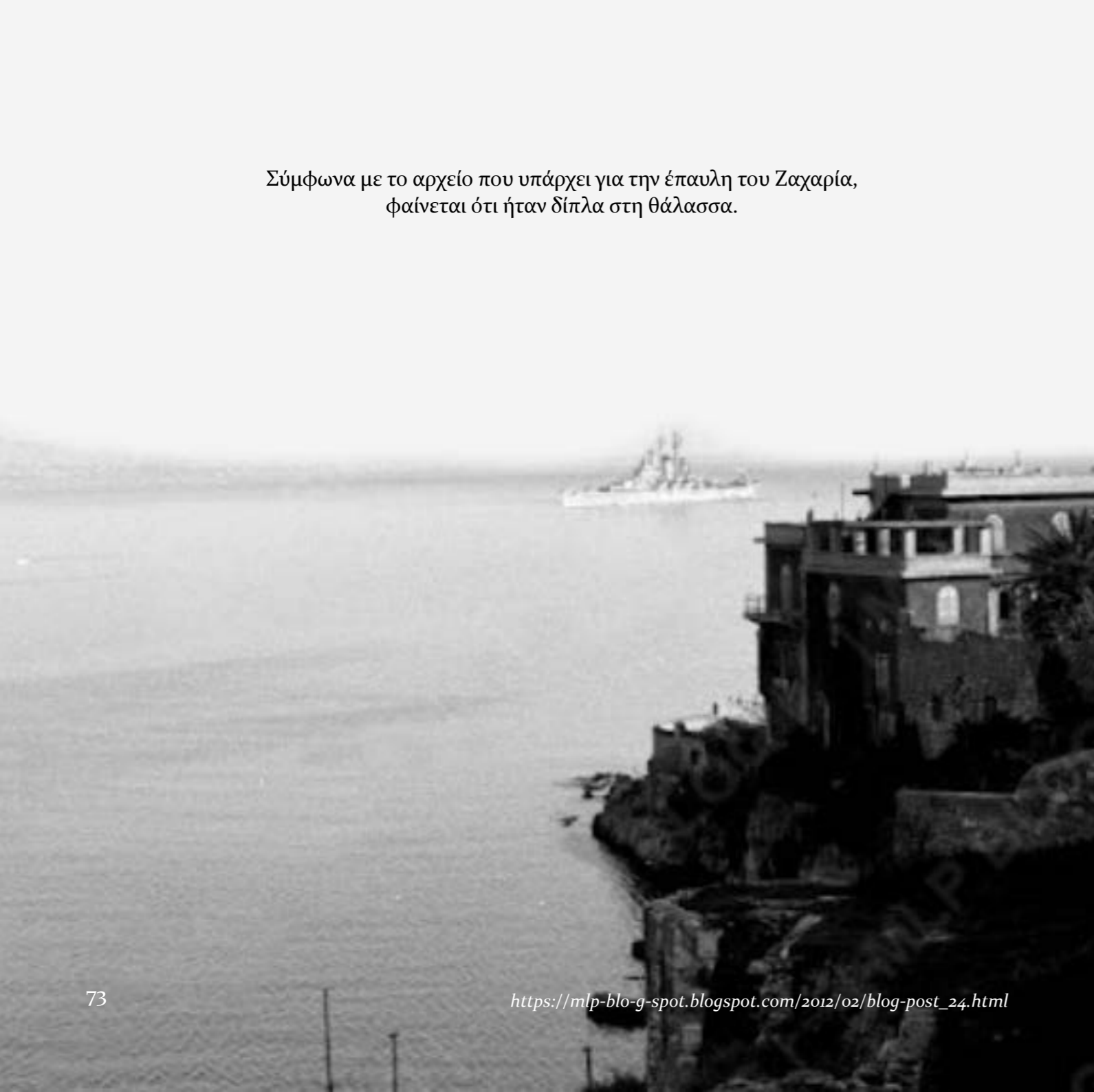

Η δημιουργία προκατασκευασμένων χώρων, παρόμοιων με αυτούς του Μικρολίμανου, στοχεύει στην ενίσχυση των μικρών παραγωγών και της τοπικής κοινωνίας. Αυτοί οι χώροι θα παρέχουν στους παραγωγούς τη δυνατότητα να προβάλλουν και να διαθέτουν τα προϊόντα τους απευθείας στους καταναλωτές.

Με αυτόν τον τρόπο, οι κάτοικοι ενισχύουν την τοπική οικονομία και αυτή η πρωτοβουλία θα συμβάλει στη συνείδηση για τη σημασία της τοπικής παραγωγής και κατανάλωσης.

Σύμφωνα με το αρχείο που υπάρχει για την έπαυλη του Ζαχαρία, φαίνεται ότι ήταν δίπλα στη θάλασσα.

Στο οικόπεδο τοποθετήθηκαν στοιχεία νερού, περιβάλλοντας την τσιμεντοκατασκευή και ένας καταρράκτης στο τοιχίο αντιστήριξης. Αυτές οι προσθήκες έχουν σκοπό να επανασυνδέσουν το κτίριο με το στοιχείο του νερού, όπως ήταν η αρχική βίλα του Ζαχαρία.

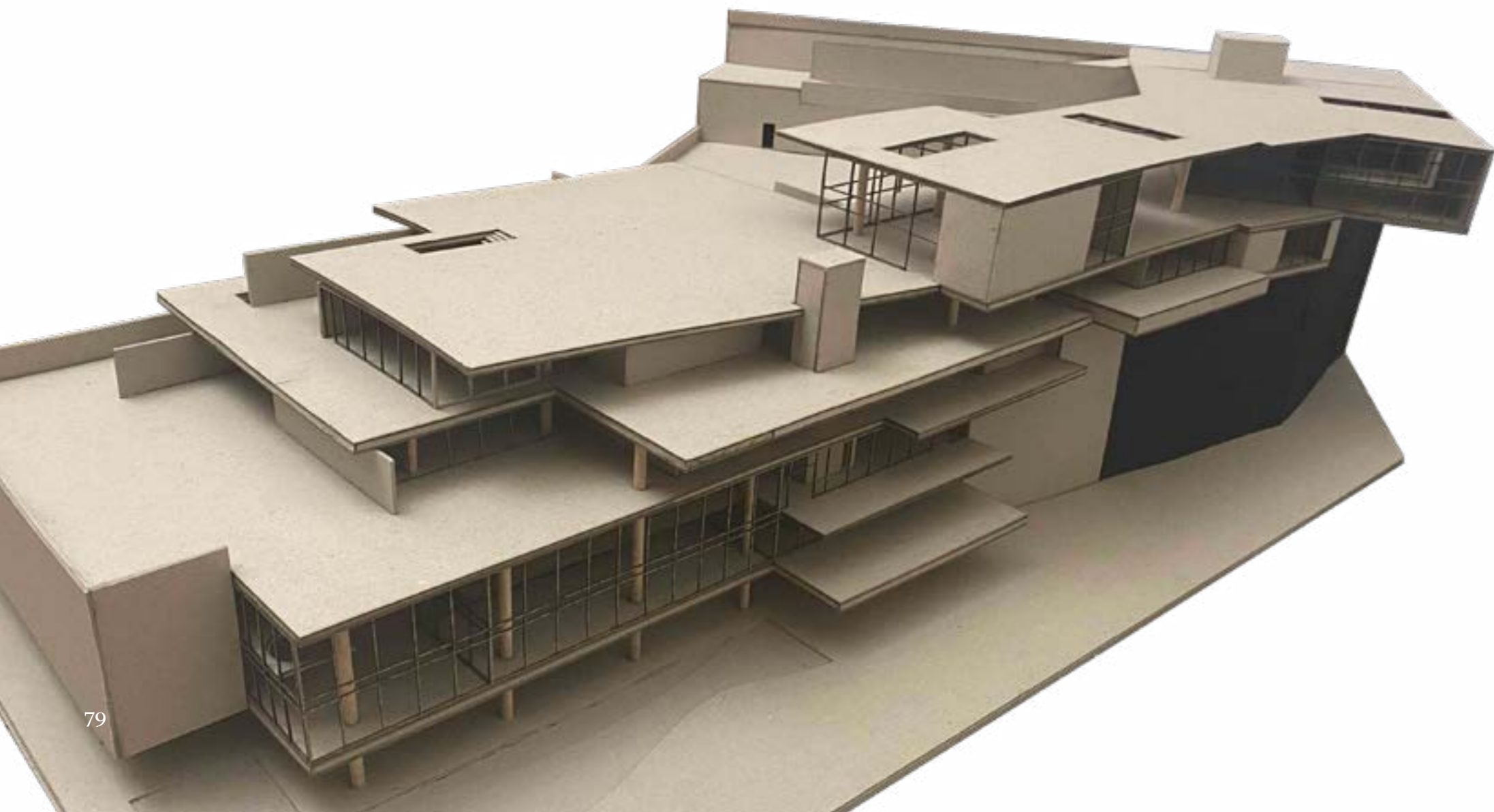
Ο περιπατητής, που βρίσκεται στο κάτω μέρος της πλατφόρμας - στεγάστρου, στο επίπεδο της προβλήτας, έχει τη δυνατότητα να ακολουθήσει μια διαδρομή περιπάτου. Το σχήμα αυτής της διαδρομής ακολουθεί την ίδια φιλοσοφία με την πλατφόρμα, η οποία, όπως αναφέραμε νωρίτερα, εμπνέεται από τις ιδιότητες της μακέτας εργασίας του καλσόν. Επιπλέον, καθώς βρισκόμαστε σε μια τσιμεντούπολη, τα στοιχεία του νερού και της βλάστησης λειτουργούν ως στοιχεία δροσισμού για την περιοχή.

Ολοκλήρωση έρευνας

Στο αρχικό διάγραμμα παρατηρούμε ότι η τοπογραφία του Πειραιά αποτελεί ένα σύνθετο και έντονο σύστημα. Ο αστικός ιστός περιλαμβάνει δύο ειδών αστικής οργάνωσης, την ορθοκανονική και την οργανική μορφή, που αλληλεπιδρούν με το φυσικό περιβάλλον των λόφων και των κόλπων. Αυτή η αντίθεση δεν περιορίζεται μόνο στη γεωγραφία, αλλά επεκτείνεται και στα κτίρια. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας (ΣΕΦ), με την οργανική του μορφή, που έρχεται σε αντίθεση με την αυστηρή γεωμετρία των πολυκατοικιών γύρω του. Έτσι, διακρίνουμε μια δυναμική αντιπαράθεση μεταξύ αυτών των στοιχείων στον αστικό ιστό του Πειραιά.

Ο στόχος δεν ήταν να δημιουργηθεί κάτι που να μοιάζει εξωτερικά με το κτίριο ή να μοιράζεται τα ίδια ακριβώς αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά. Αντίθετα, η πλατφόρμα-στέγαστρο να συνδέεται με το κτίριο μέσω ενός κοινού “λεξιλογίου” – δηλαδή, να μοιράζονται την ίδια σχεδιαστική γλώσσα, χωρίς απαραίτητα να είναι πανομοιότυπα.

Βιβλιογραφία

Ξένες Βιβλιογραφικές Πηγές

Y. Zavoleas: *Digit Matters. Processes of Normalization in Architectural Design*, 227-235

Διαδικτυακή Βιβλιογραφία

https://mlp-blo-g-spot.blogspot.com/2012/02/blog-post_24.html / 23.09.24

<https://pireorama.blogspot.com> / 23.09.24

